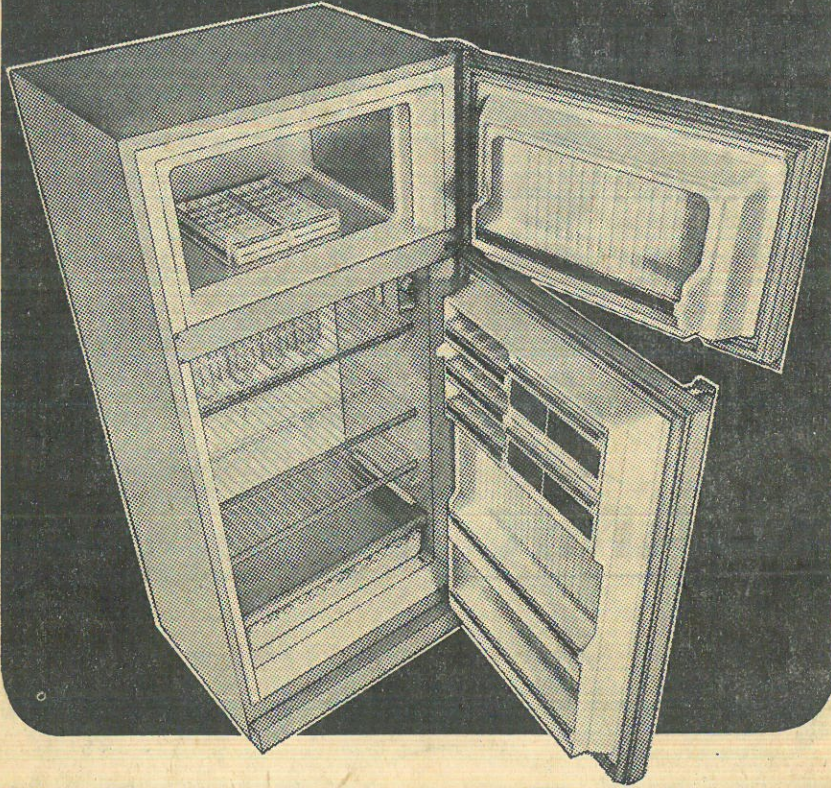

ARÇELİK dupleks

İKİ AYRI SOĞUTMA TEK MOTORLA

Arçelik Duplex'te, normal bir buzdolabı olan alt bölme için gerekli soğutmayı da, üstteki "derin dondurucu" bölme için gerekli o müthiş soğutmayı da tek motor sağlar. Böylece, daha az elektrik sarfiyatı ve daha az arızalanma ihtimaliyle daha masrafsızdır

Arçelik Duplex. Daha sessizdir. Tek motorlu Arçelik Duplex'te yiyeceklere içeceklere ayrılan yer daha büyüktür. İki ayrı soğutma tek motorla! İki kapılı buzdolabı yapımında bütün dünyada uygulanan sistem budur. Yurdumuzda yalnız Arçelik Duplex'te!

Genel Satıcıları:
BEKO TİCARET A.Ş.
Tel.: 49 00 39
BURLA BİRADERLER ve Şm.
Tel.: 45 52 00

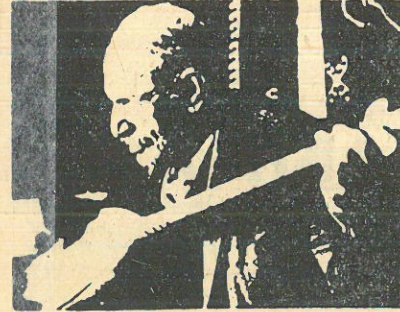
kalitede öncü... fiyatta ölçü

(Yeni Ajans : 365 — 26)

7 Haziran 1974

Devlet Nüfuslu

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

MART 1974

ÂŞIK VEYSEL ÖZEL SAYISI

İÇİNDEKİLER :

Veysel, Şiirleri ve Yaptığı	Orhan Şaik GÖKYAY
Ne Sen Var, Ne Ben Var	Ahmet KABAKLI
Halkı Aydına Getiren Sanatçı : Âşık Veysel	Rüştü ŞARDAĞ
Âşık Veyselle Yıldızeli — Pamukpınar'da	Âşık Ali Rıza YALÇIN
Veysel(e)' Ağlamının Zamanı Geldi	Ümit KAFTANCIOĞLU
Hocam Veysel Baba	Özcan SEYHAN
Veysel'in Aile Kütüğü	T.F.A.
Görmeyen Gözlerdeki Aydınlık	Aydın OY
Koca Âşık Veysel'i Değerlendirme	Süleyman ARISOY
Veysel'in Şiirlerinde Yergi	Muhsin KÖKTÜRK
Veysel İçin Neler Dediler	T.F.A.
Veysel Baba'nın Ardından	Muhsin DURUCAN
Âşık Veysel Bibliyografyası (Kitaplar, Yazılar, Plâklar)	İhsan HINÇER
Veysel Göçtü (Şiir)	Doç. Dr. Bedri NOYAN (DEDEBABA)
Âşık Veysel "Dostlar Seni Unutur mu" Gecesi Düzenlendi	T.F.A.

SAYI: 296

KURUŞ: 250

İSTANBUL'DA AYDA BİR DEFA ÇIKAR HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AĞUSTOS 1949

AYDA BİR DEFA İSTANBUL'DA ÇIKAR HALKBİLGİSİ DERGİSİ

SAHİBİ : İHSAN HİNÇER

No: 296

MART 1974

YIL : 25 — CİLT : 15

Veysel, Şiirleri ve Yaptığı

Yazan : Orhan Şaik GÖKYAY

1 — Veysel, Âşık Geleneği zincirinin büyük halkalarından biridir. Yalnız, o geleneğin bütün yönlerine uyamamıştır. Ama onlardan kültürce ileridir.

2 — Konu bakımından daha zengin ve çeşitlidir.

- Memleketin coğrafyası, nehirleri, dağları, köyleri, şehirleri adıyla - sayıyla yaşamaktadır şiirlerinde.
- Halkevleri, hastaneler, okullar, enstitüler, fabrikalar, kısaca toplumun çeşitli kurumları şiirlerinin konusu.
- Vatan, millet, askerlik konularını, duyarak, düşünerek işlemiştir.
- Günlük olaylardan esinlendiği gibi kendi hayatının sayılı olaylarına, günün geçerli düşüncelerine, ayrı ayrı yer vermiştir.

3 — Dil.

- Veysel'de kitap sözleri çokça geçmekte: Cazibeli, mücadele, kâmilâne, tahrip, sulb-i peder v.b.
- Dile türlü etkilerle girmiş batı sözcükleri: Şans, banker, tango, madam, film v.b.
- Dilinde asıl göze çarpan özellik, şiirlerinde atom, hidrojen, santral, yağmurun kilogramı, füze gibi uygarlık kelimelerine yer vermesi ve bunları yerli yerinde kullanmasıdır. Anlaşıyor ki O köy enstitülerinde bir yandan saz dersi verirken, bir yandan yeni kelimeler ve kavramlar öğrenmiştir.
- Kimi sözcükleri tam konuştuğu söyleyişlerle kullanmaktadır: İnek, ırza, ilâyık v.b. Fiiller de öyle: Darılırsın yerine "darılın" v.b.

4 — Şiirlerinde çoğu klâsik eda hâkim, arada dil dolaşiyor, dizeler rahat değil. Öğretici parçalarında dil yönünden pek özellik yok. Ama lirik parçalarında yeni buluşlar, benzetmeler ve ifade gücü var. Günümüzün şiirine karşı... "Şiirde ne özen, ne bir söz kaldı", diyor.

5 — Güçlü gözlemleri var. Gözü açık clanlardan daha keskin görüyor. Doğayı da, hayatı da..

6 — Toplumun attığı ileri adımlara ayak uydurmuş bir ozan olarak Veysel kendisinden öncekilerden çok ileride.

O, aydınları halka götürən yolun üzerindeki köprüyü kuran şairdir.

Âşık Veysel Şatıroğlu sazı ile başbaşa

800'den fazla şube ile
HER YERDE HER ZAMAN
hizmetinizde

T.C.ZİRAAT BANKASI

(Basın : 20224 — 60148 — 27)

DAMLIYA
DAMLIYA
GÖL OLUR

TÜRKİYE BANKASI

paramızın... istikbalinizin emniyetidir

(Folklor : — 28)

Baş
ağrılarına
karşı

GRİPİN kullanınız.
GRİPİN, bas, dis, adale, sinir,
lumbago, romatizma, siyalik
ağrıları teskin eder. GRİPİN,
grip ve nezle başlangıcında
birçok lençlikten önler.
GRİPİN, 4 saat ara ile
günde 3 adet
alınabilir

GRİPİN

(Yeni Ajans : — 29)

Gün Işığında :

Ne Sen Var, Ne Ben Var...

Yazan : Ahmet KABAKLI

Şöyle bir huyum var: Her şiire ayrı ayrı tutulurum. Yani her güzele ayrı ayrı vurulmak gibi, biri gönlümde iken, ötekine yer olmamacasına. Rahmetli Âşık Veysel'den de vurulduğum epey şiir vardır. Ayrıca her şiirinde bir Anadolu köylüsü şahsiyeti, bir Allah vergisi gücü, temelî bin yıla dayalı felsefe ve kendine göre üslûp bulunduğu için.. Her eseri belli bir zevk üstünlüğünü tutturmuştur.

Veysel'in son vurulduğum şiiri :

Göz gezdirdim dört köşeyi aradım
Ne sen var, ne ben var bir tane Gaffâr
İstersen dünyayı gez adım adım
Ne sen var, ne ben var bir tane Gaffâr
O cihâna sığmaz, ondadır cihân
O mekâna sığmaz, ondadır mekân
O devrâna sığmaz, ondadır devrân
Ne sen var, ne ben var bir tane Gaffâr
Hayyâm'a görünmüş kadehte meyde
Neyzen'e görünmüş kamışta neyde
Veysel'e görünür mevcut her şeyde
Ne sen var, ne ben var bir tane Gaffâr

Yunus Emre'yi andıran bu irfan üstünlüğü, muhteva haşmeti ve yücelerdeki avunuş, Veysel'e daha ziyade kırk yaşından sonra bir armağandır. Onu da bir şiirinde söylüyor:

Kırk yaşından sonra kalbime ilham
Erişti Mevlâ'dan bir ihsan oldu
Hak'kı bilenlere hazırdir her ân
İnkâr edenlere sır nihân oldu.
Sağda solda Arşta, Kürs'te her yerde
Hazırdir mümkirin gözünde perde
Diyen bilmez, bilen demez bir ferde
Akıl ermez sırrı bir Süphan oldu.

Gözleri yedi yaşından beri perdeli bu yaman şair, asil perdeyi, asil bahtsızlığı "münkir'de" yani Tanrı'yı tanımak lütfuna dahi eremeyenlerde görüyor. Onların "sır" denilen hazineyi mahrum oluşlarına acıyor.

Bu yazıyı, Âşık Veysel'in ardından yazışma iki defa üzgünüm. Birincisi, saz ve halk şiirimizin, çağımızda yaşayan hakiki temsilcisini kaybetmişizdir. Sağca, solca, devletçe, milletçe, halkça, aydınca üzerinde

birleştiğimiz son kıymetlerden birisi idi. Kendi tarzında da yüzyılların bir devam geleneği, eli öpülecek usta idi, ağırlık idi. Yirminci asırda halk şairinin var olabildiğini ve o kadar büyük ustalara rağmen yeni şeyler söyleyebileceğini Veysel ispatlamıştır.

İkincisi, bu yazıyı sağlığında yazmak istiyordum; hastalığı kesinlikle belli olduğu günlerden önce ecelden sonraya kaldı. İstemiştim ki, Şarkışla ilçesinin Sivrialan Köyünde Âşık Veysel, İstanbul'da bir daha anıldığını işitsin. Bizim kendisini sevdiğimizi bilsin; köyünü, ülkesini, milletini toprağını, sazını ve sevgililerini daha da sevmeye değer bulsun.

Âşık Veysel ile epey yıllar önce Aydın'da, o zamanki Millî Eğitim Müdürü Lütfü Oran'ın ve öğretmenlerin misafiri olarak tanışmıştık. Bir hafta sazinı, sohbetinde, özel saatlerinde bulunduk. Hoşbeşlerimiz içinde onun şiirini sevdik. Ozanlar geleneğinin saza verdiği değer ve muhabbeti onda yaşayan hareketler ve yüz çizgileri halinde seyrettik. Sazı ile "saz"ı övüyordu; ona sırdaş, en yakın arkadaşı. Onun dünyası idî saz, aynı zamanda şahsiyetinin tamamlayıcısı idi. Üstelik de ekmek parası. Saz onda kutsileşiyordu. Yemekten sonra coşuyor, "Biz doyduk Allaha şükür, hele verin şu sazımın da karnını doyurak" diyordu. Şu ezgi ile coşuyordu:

Ben gidersem sazım sen kal dünyada
Gizli sırlarımı âşikâr etme
Giyin kara donu yaslan duvara
Garip bülbül gibi âhuzâr etme
Gizli dertlerimi sana anlattım
Çalıştım, sesini sesime kattım
Bebe gibi kollarımda yaylattım
Hayâl-i hâtır et beni unutma.

Tam bir Anadolu köylüsü idi. İçi dertli dışı şakrak, insanları sıkımsaz, ârif, susmak bilir, söz bilir ve şakacı.. Kendine mahsus üslûp ile nükteler söyler, fıkralar anlatırdı. İç âlemindeki aydınlık, karanlık dünyasına bizce meçhul bir ışık serpiştirir; göremediğimiz güzelliklerin hazzını bize sezdirirdi.

Veysel'in Yeri :

Halkı Aydınla Getiren Sanatçı : Âşık Veysel

Yazan : Rüştü ŞARDAĞ

Veysel öldü ve o gece, o hüzünlü gece, Türkiye televizyonları, diskolardan bantlandığı, Veysel'in türkülerinden bozulma parçaları kapsayan melodileri, "ye ye" müziği arasında sundu.

Tutucu olanların dudak bükmelerine rağmen bunun, düşündürücü bir yanı var: Sivrialan köyünden kalkan bu türküler, nereden nereye gelmiş!

Veysel'in yaşamının ilk acılı ve talihsiz yıllarını ve en güç koşullar içinde sazına düzen verişini bilmeyen pek yok artık. Veysel'in bu dönemi, altıyüz yıldır batı Türklerinin Anadolu'da sürdürdükleri geleneksel âşık edebiyatı uğraşları ve onun güzel örnekleriyle doludur. Bu çalışmalarında Veysel; babacan, kaderin oyunlarıyla yıkılmayacak kadar sağlam, çaresizliklere karşı katılamdır ve saygılı insanların en büyük örneğidir. Sazı, sözü ve türküyü içten doğmuşlukla sunan kişidir. Ta Ortaasya'da ulusdaş ve benzeşdeşlerinin, onbin yıl önce, "dombura" ve "kopuz"larla başlattıkları müzik şöleninin önde gelen temsilcilerindendir. Ama bir gerçek var ortada: Geleneksel yolun sürgiti olan bu halk şiiri, Veysel'den çok önce, daha 1908 2. meşrutiyetin izleyerek aydınların miyop gözlerini açmaya başlamıştı zaten. Cumhuriyet dönemi; A. Kutsi Tecer'in çaba ve inanmışlığı içinde iyice silkelemişti aydınlarımızı.

Şatıroğlu'nun tutumu, ise daha bir başkadır ve kimseye benzemezlik içindedir; O, yalnız aydını halka getirenler arasında değildir. Yunus Emre'den sonra halkı aydınla getirenlerin en yücesidir. Çeşitli Köy Enstitülerinin olumlu çalışmaları arasına saziyle karışan, yurdu baştan başa dolaşan ozanımız, Ankara, İstanbul başta olmak üzere pek çok büyük kentimizin rüzgârlarıyla dolmuştur. Yahya Kemal, Ahmet Muhip, Cahit Sıtkı, Orhan Velî gibi aydın ozanlarımızla kentleşmeye doğru bir gönül köprüsü kurmuştur. Artık yalnız halkın değil, bütün ulusun ayrımsız sevgilisi ve dostudur O!

Radyo ve televizyonlara, diskolara, "ye ye" müziği sesleri arasında karışan Veysel

Âşık Veysel 1959 da Eskisehir'de...

Şatıroğlu'nun şiirleri, bir gerçeği dile getiriyor: O, İslâmîliğin kabulünden sonra kendi kozası, kendi dil ve kültürü içinde Anadolu şiirinin örgüsünü sürdüren âşık edebiyatının son temsilcisi değildir, ama aydını halka getirerek, Yunus gibi tüm milletimizin ve insanlığın ozanı olmuş, ikinci büyük sanatçımızdır.

Halkın; katıksız, yürekte ve içten gelmişlik havası içindeki söyleyişle, aydının ayrıksı söyleyişi, Veysel'de erimmiştir. Hece vezninin, belli durak yapma alışkanlığını da yer yer yıkan Şatıroğlu, artık ne tam geleneksel, ne de tam kentsel ozandır. Tanrıya seslenişindeki bu yeni söyleyişe bakın:

"Bu âlemi gören sensin.
Yok gözünde perde senin;
Haksıza yol veren sensin;
Yok mu suçun bunda senin.

Kâinatı sen yarattın;
Her şeyi yoktan var ettin.
Beni çıplak dışar'attın.
Cömertliğin nerde senin?"

Veysel hastalık günlerinde uyurken...

Söyleşi yenidir, gelenek yoluyla, aydın anlatımının ortasında oluşmuştur:

"Beni hor görme kardeşim,
Sen altınsan, ben tunç muyum?
Aynı vardan var olmuşuz,
Sen gümüştün ben saç muyum?"

Âşık Veysel Şatıroğlu'yu, Yunus Emre gibi halk ve aydının sevgilisi yapan en önemli etkenlerden biri topluma, halkın, duygusal ve sezgisel süzüşü, aydının biçimsel ve eleştirel bakışı içinde bakmasıdır. Nitekim, aşağıdaki mısralarda bu kompozisyon ne kadar canlıdır ve Veysel'de esen kent rüzgârları ne kadar açıktır:

"Bir Veysel demişler, olabilirsem;
Söylerim sözümü, bilebilirsem;
Bir cura sazım var, çalabilirsem;
Defli, dümbelekli caz neme gerek."

Küf kafalı din yorumcularına karşı, gerçek İslâmîliğin ruhunu kavramış olan şu insancıl dizelere bakınız:

Kur'ana, bir İncil'e bak,
Dört kitabın dördü de hak.
Hakir görüp ırk ayırmak
Hakikatte, yüz karası

Bilgisizlikle bilgi yüklü cahilliği anlatı-
takı şu toplumcu, insancı ve şu aydın halk
bağdaşımı görüşlerini okuyalım:

"Kar suyundan süzen çeşme göl olmaz.
Gül, dikende biter, diken gül olmaz.
Vız vız eden her sineğin bal'olmaz
Peteksiz arının balı yalandır."

O'na Yunus gibi gönüllerde taht kurdu-
ran bu ilerici ve insancı görüştür. Yalnız
aydını halka değil; halkı aydına ulaştırarak
şu sözlerdeki arı ve soylu ruh, düşündürü-
cü değil mi:

"İleriyi gören geriye bakmaz,
Allah cömert ama, ekmek bırakmaz,
İnsanlık yolundan taşraya çıkmaz,
Oturup geçmişi konuşanlara."

Âşık Veysel Şatıroğlu'nun kökü Sivas'ın Sivrialan köyündedir ama, Türk edebiyatı tarihindeki yeri; Cumhuriyetten sonraki kuşaktan gelen A. Kutsi Tecer'lerin, Ahmet Muhip Dranas'ların, Orhan Veli ve Cahit Sitki'ların yanındadır.

30 Ekim 1964'te Sivas'ta düzenlenen 2. Âşıklar Bayramı'nda General Fuat Doğu ve Kurmay Bşk. Alb. Sabahattin Gökseyitoğlu ile.

Veysel'in Saz Ustasının Yiğeni'nin Kalemile :

Âşık Veysel'le Yıldızeli - Pamukpınar'da

Yazan : Âşık Ali Rıza YALÇIN

Veysel'le 1943'de Pamukpınar Köy Enstitüsü'nde öğrencilik yıllarında buluşmuş-
tuk.

Küçükken kendisine saz dersi veren ÇAMŞIKLI Ali Ağa'nın yeğeni olmam dolayısıyla çabuk ahbab olduk. Müdürümüz sayın Şinasi Tamer'den bizzat benim kendisini derslere götürmemi istemişti. O günden sonra sınıflara derslere ben götürürdüm.

Veysel, oradaki derslerinin bitmesiyle ayrıldı. Beş sene sonra bir nüfus sayımı günü Sivas'ta Emniyet otelinde buluştuk. Küçük Veysel, Büyük Veysel, Babam ve benim yatağımı dört kişilik bir odaya serdiler. Sabahleyin erkenden otel müstahdemi Veysel'in "Ağlaşalım ATATÜRK'e" plâğını koymuşlardı. Âşığın yatağının başı kapıya yakındı. Plâk bitince gene âşığın başka bir plâğını koydular. Âşık yatağından doğ-
rulup bana seslendi:

— Yeğen seslen şu otelciyi, Sustursun şu
gevezeyi! Burası kahvehane mi!

Fakat, çok hoşuna gitmişti.

Kalkıp tuvalete gitti; dönüşte muslukta elini yıkadı. Ben de çocukluğun verdiği merakla onun hareketlerini izliyordum. Bir ara musluğu kapatınca elini yukarıya kaldırdı, o peşiri almadan ben atıldım:

— Dayıcığım, peşkir burada, dedim. Âşık, gözünde bir arıza yokmuş gibi peşiri aldı, elini sildi ve yerine koyduktan sonra bana döndü:

— Yeğenim, gözüm kör değil, dedi. Utancımın derecesini tarif edemem. Ter, tependen girdi, tırnağımdan çıktı. Hayatım boyunca bu hatâmı unutamam.

Sonra salona geçtik. O gün nüfus sayımı vardı. Dışarı çıkmak yasak olduğu için oteldeki halk Âşıktan saz istedi. Âşık çaldı, çaldı. Onun sazı ve sözlerinin etkisi altında koca otelde bir sinek uça dahi duyulacaktı, arada ben de etkilenmişim. Âşık sazının sapıyla bana dokundu:

— Yiğenim, senin sazın nerede? Hep ben çalacağım, siz mi dinleyeceksiniz... Al gel bakalım sazımı, dedi. Benim saz çaldığımı

bilmeyenler, bir âşık daha mı var, dediler, beni teşvik ettiler. Sazımı getirdim, alelusul düzen yaptıktan sonra vurdum saza. Fakat Âşık Veysel'in etkisinden nereye vurduğumu ve ne söylediğimi kestiremiyordum. Âşık gene eliyle bana dokundu, kulağıma eğildi, yavaşaça:

— Ağır ol, sazı kafanda kırarım, ardından atlı mı geliyor, dedi.

Son defa, İstanbul Radyoevi önünde buluşmuştuk: "Ne yapıyorsun yiğen", demişti. Ben de, "Yoluna yuvarlanıyoruz dayı", demiştim. Mevlâ rahmet eylesin. Ölümü üzerine yazdığım bir şiirimi sunuyorum.

SEN VARSIN

Sivas, Yıldızeli, Pamukpınar'da
Her yerde, her ilde sen varsın Veysel.
Koroğlunun su içtiği pınarda
Yüce Çamlıbelde sen varsın Veysel.

Tecer dağı, Erciyes'te, Kars'tasın
Zigana, Ağrı'da, hem Toros'tasın
Emrah var, Pir Sultan, sen de bağdasın
Kerem, Dertli'gilde sen varsın Veysel.

Yaz gelir kubraşır kara toprakсын
Çiçeksin, meyvesin dalda yaprakсын
Tarlada tahılsın evde ekmeğsin
Bahçemizde gülde sen varsın Veysel.

Mevsimlerin baharısın, güzüsün,
Sivrialan gelinisin, kızsın.
İncisin, mercansın, dizi dizisin,
Bileziksin kolda sen varsın Veysel.

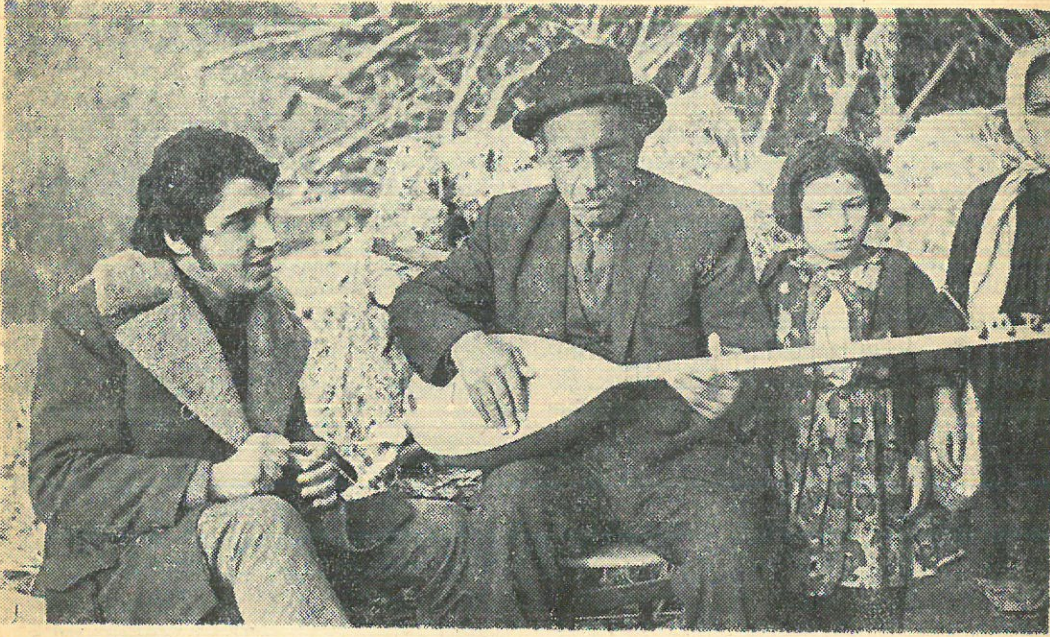
Günler geçer boranın, kışın,
Köylü köyde kucaklaşır işinen,
Çalışırlar tırnağın dişinen,
Kazma, kürek, belde sen varsın Veysel.

Ebedi milletin arasındasın,
Türk'ün türküsünde, nârasındasın,
Âşıklar adeti, töresindesin
İğler sarı telde sen varsın Veysel.

ALİ RIZA YALÇIN Çamşıktır köyüm
Veysel'e saz veren Ali Ağ(a) dayım
Ahır ölümdür ne hayaldayım
Hakka giden yolda sen varsın Veysel.

Veysel (e)' Ağlamanın Zamanı Geldi

Yazan : Ümit KAFTANCIOĞLU

Milliyet Gazetesi yazarı Arda Uskan 1970 de Sivrialan'da Veysel'i ziyaretinde Aşık'la bir arada.

Herkesin bildiği, hepimizin bildiği Veysel Şatıroğlu'nun 1894 yılında, Şarkışla'nın Sivrialan köyünde doğduğudur. Hepimizin doğumu gibi bir doğumdur. bu. Biz geniş anlamda, ozan olarak, Aşık olarak, Veysel'in doğumunu araştırır, yorumlarsak, Türk Irkının yer yüzüne ayak bastığı anda Veysel'i de görürüz. Yavaş yavaş yürür Veysel o günden bugüne. Baksıların, ozanların telinde, dilinde, yırlamalarda, sözde savda, üflenen kavalda, tınlatılan sazda Veysel nokta nokta, damla damladır.

Ahmet Yesevi'yle, Nesimi'yle, Hacıbektaş'la, Kaygusuz'la, Karacaoğlan'la, Kerem'le, Zihni'yle, Balım Sultan'la, Dertli'yle, Derviş Ali'yle, Pir Sultan'la yürüyen çizgide olukta, çağılıtda birdir Veysel. Veysel'in yüceliği, Veysel'in ölmezliği, bir ocağın töresini, ölçüsünü, sözünü - savını, Türk ulusu'nun San'at gücünü, söz söyleme, uyaklı, biçimli getirme eşsizliğini yüklenip taşımasıdır.

*Kıldan köprü yaratmışsın,
Varsın kullar geçsin deyi,*

*Hele biz şöyle duralım
Yiğit isen geç a tanrı?*

Diyen Kaygusuz'la,

*Türlü türlü dillerin var,
Ne acıp hallerin var.*

*Çok karanlık yolların var,
SIRAT köprü'n nerde senin?*

Diyen Veysel arasında ayırım yapmak zordur. Tanrı'yla söyleşmenin, Tanrıya Tanrıdan yakınmanın, Tanrıyı en iyi tanıma, en ulu varlık olarak içinde, karşısında duyma olduğunu Veysel de bilir her mutasavvıf gibi. Hatta kendinden öncekileri geçer bile. Bağnazların yıllarca taşıdığı Kaygusuz bile Veysel'den geridedir.

*Kilisede despot keşiş,
İs'allahın oğlu demiş...
Meryem ana neyin imiş
Bu işin var bir de senin...*

Bu dörtlüklerde Veysel doruktadır. İnanışın, Tanrıda eriyişin doruğunda.. Tasavvuf dediğimiz, duyuş, düşünüş, yorumlayış yolunda çığırında Veysel çok yakla-

şır Tanrıya. Bir sofradadır, karşı karşıyadır, yanyanadır. Tanrı varlığında erimiştir Veysel, Tanrı Veysel'in içindedir, bağrında... Tanrıyla, dersin ki, "hoş-beş" etmektedir:

*Hû çekeç iniler çalınan sazlar,
Kükremiş dalgalar, coşar denizler.
Güneş doğar perdelenir yıldızlar,
Saçar kıvılcımlar sen varsın orda...
Veysel'i söyleten sen oldun mutlak,
Gezer daldan dala, yorulur ahmak
Sen ağaç olmuştun, biz yeşil yaprak
Meyvede çekirdek sen varsın orda...*

Seyyid Seyfullah Nizamoğlu bir deyişinde :

"Gösteren sen, yürünen sen, gören sen" diyor. Veysel de bu çizgidedir.

Birliğe karışmışığa inanır :

*Dalgın dalgın seyreyledim âlemi
(İ)renkler ne, çiçekler ne, koku ne?
Bir arama yaptım kendi kafamı*

Görünen ne, gösteren ne, görgü ne? demektedir.

Pir Sultan toprağında oturur, büyür, yaşar soluk alır Veysel. Yıldız dağı, Beserek dağı etek eteğedir. Pir Sultan'la "bir sofranın kaşığı, bir koyunun aşığıdır". Benzeşirler, birleşirler, bir tele tezene vururlar. Osmanlı, düşünüş ve uygulayış açısına karşı direnen Pir Sultan;

*Yar elinden dolu içmiş deliyim,
Üstü kan köpüklü neşe seliyim
Ben bir yol oğluyum, yol sefiliyim
Bugün bu yayladan Şaha giderim...*

Demek gereğini duyar. Sıgmaz kabına. Sığınak arar... Pir Sultan sanatçıdır, eğilmez, kırılır, Ezgiye, baskıya başkaldırır Türkün mert sesi olarak. Veysel'in dönemi; Türk ulusunun durulduğu, yolunu yordamını belirlediği, ayrılık gayrılık sorunlarının bittiği, Türkiye Cumhuriyeti, Atatürk dönemidir. Veysel, Anadolu'da,

Veysel "Dostlar Beni Unutmayın" adlı şiir kitabının 2. baskısı yapıldığı günlerde İstanbul'a geldi. Şiirlerinden izinsiz düzenleme yapanlar için mahkemeye başvurdu. Yukarıda Veysel'i (soldan sağa) damadı Hüseyin Özer, oğlu Ahmet, avukatı Aydın Erdem ve Ümit Yaşar'la görüyorsunuz.

Ulus olmanın bilincine varmış bir ortamın sanatçısıdır. Bu ortamda Veysel gene bir seldir, gene bir coşkudur, akar, bulanır. Fakat Kızılırmak gibi kendi toprağında. Kendi denizine, kendi irkına, soyuna yöneliktir. Türk ulusunun engin bağrında durulur. Sığınağı uzakta değildir. Bu topraklardadır, buradadır, Anadolu'dur, kendi kanıdır, ırkıdır...

*İstemem dünyanın saltanatını,
Süslü giyimini, arap atını
Bilirsem Türklüğün var kıymatını
Vatanım milletim bana kâfidir...*

Bütün buna karşın Veysel Pir Sultan'la, sık sık birleşirler. Bir yoldadırlar. Hızır Paşa'nın zoruyla Pir Sultan'a bütün Sivaslılar taş yağdırırken, Ali Baba adındaki mürid-talip da gül atar pîrine. Pir Sultan'ın ünlü dizeleri hepimizce bilinir:

*Ellerin attığı taş değmez bana
İlle dostun gülü yaralar beni...*

Veysel de bu kanıdadır, en ağır taşın dosttan geldiğini söyler:

*Veysel bu sevdadan vaz geç dediler
Olup bitenleri yaz geç dediler
Sevdiğin kapıdan az geç dediler,
Acı sözü sevdiğimden işittim...*

Veysel, yer yer Ruhsati'dir. Kızılkanat yurdu, Deliktaş bölgesi, Kangal yer olarak da Veysel'e yakındır. Kuşkusuz Veysel'le Ruhsati'yi yakınlaştıran onların ikisinin de sanatçı bir ulusun çocukları olduğudur.

*Bir vakte erdi ki bizim günümüz
Yiğit belli değil, mert belli değil.
Herkes yarasına derman arıyor
Derman belli değil, dert belli değil...*

diyen Ruhsati'yle:

*Dünya geniş idi şimdi daraldı,
Çıkıp gideceğim yer belli değil.
Yetmiş altı yıldır alır satarım
Deftere bakmadım kâr belli değil.
Evlâttan uşaktan fayda bekleme
Binde bir bulunur, o da tekleme.
Cahil insan gül olsa da koklama
Ayvası, turuncu, nar belli değil...*

Deryalar içinde bir damla, yer küre üstünde bir toz, ulu ağaçta bir yaprak olmaktan öteye geçemiyen kişiyi, kendini,

aşkı, sevgiyi, ayrılığı, gurbeti dile getirirken Veysel; AŞIK VEYSEL'dir. Çağlar, çağıldar, ağlar, ağlatır, seldir sürükler, ateştir; yakar. İşte kişinin sonunu, o acı sonu dile getiren dizelerin birinden;

*Asırlar elinde bir tesbih dizi,
Çeviriyor, çarkı devran bakalım...*

Dertsiz kişi yok derler. En varlıklısından en yoksulunacak hepimiz dertliyiz. Sıla derdi, ekme derdi, yâr derdi. Hepimizin türlü türlü, yüklü yüklü derdi var. Veysel, kişinin; kişi olmaktan öteye gidemeyen şu insan oğlunun derdini, sonunu sıkıntısını bilir. Kendi de dertlidir. İki gözden olmuştur, karısı Veysel'i terk etmiştir. Bir küçük bebeyle başbaşa kalmıştır. Anası babası arka arkaya kara toprağa girmiştir... Veysel'in gündüzü gece, yazı; kış olmuştur. Issız damlarda yankılanan bir kendi, bir öksüz kızıdır kucağında. Bütün bu sıkıntıları toplar, derler, sıralar, döker Kızılırmak'a.

*Dökersem derdimi derin dereye
Doldurur dereyi, düz olur gider...*

Kimbilir derdini Veysel'in? Issız damlar mı, Tecer dağları mı, Yıldız dağı mı, Beserek mi? Kim anlar? Dinlerler mi dağlar Veysel'i? Bıyığını buran, gününü gün eden, yediği elinde yemediği belinde olan, hele hele dert çekmeyen ne bilir Veysel'in derdini? Veysel böyle kimselere, dertsizlerle derdini açar mı? Dertli insan arar, dert bilecek birini arar Veysel:

*Söylemem derdimi dertsiz insana
Dert çekmiyen el derdini bilemez...*

Veysel uzun süre dert çeker, yalnızlık kimsesizlik derdi. İkinci evliliğinden çocukları olmuştur. Ekme ister, su ister, giysi ister bebeler. Veysel öyle bir taşar ki, bebelere, onların sesine kulak verince, sele verir dağı taşı, ovayı...

*Kimine at vermiş estirir gezer
Kimine aşk vermiş coşturur gezer..
Kimine mal vermiş, koşturur gezer
Sanki beni zengin etmek zor gibi...*

Veysel'i öne çeken, sıkıntılardan kurtaran, onu bize bağışlayan, kazandıran Tecer dağıdır. Kutsi Tecer'dir. Öğretmen, gerçek araştırmacı, adını Veysel'le birlik yazdıran eğitimcimiz Ahmet Kutsi Tecer'dir.

Veysel tanındıktan, tanıtıldıktan sonra

sıkıntılarını, geçim derdini çözümler, bir yana atar. Aşka, tutkuya, kişinin ölümsüzlüğüne, evrenselliğine yönelir. Bizi anlatır sazında, sözünde.

*Güzelliğin on par'etmez,
Bu bendeki aşk olmasa...*

Veysel artık, aşkın, tutkunun, sevginin ırmağında, akıntısındadır. Artık ne bir benzeşi altında, ne de yöreseldir. Bir bütün dünya tercümanıdır. Milyarların tutkusunu dile getirmekte gecikmez:

Sen bir ceylan olsan, ben de bir avcı...

Veysel, toprağın yaratığıdır. Toprağa dönecektir. Gizleyen, saklayan, yetiştiren, sonsuzlaştıran kara toprağa... Ulusumuzun toprak sevgisi toprak bağıdır... "Bir evleğin verdiğini, bin padişah vermez" diyen Türk halkının dilidir, gönlüdür, sesidir Veysel :

*Dost dost diye nicesine sarıldım
Benim sadık yarım kara topraktır...*

Gurbet şiirlerini birbir tartıya, ölçüye vursak, birbir deşelesek, eşelesek Veysel'in gurbet şiirinden daha üstünü, daha incesi, daha güzeli çıkmaz, çıkamaz... Hiçbir ozan, Veysel'le aşık atamaz bu oylumda. Veysel'in ünlü mektubu, ünlü izin dilekçesi.. Cep-heden anasına, babasına, kızına kızanına, gurbetten eşine mektup yazan bir er, Mehmet, bizim Mehmet saklıdır bu satırlarda.. İçli, zengin, yanık, güçlü... Nitelemeye dil yetmez, kalem yetmez:

*Yine mektup aldım gül yüzlü yardan,
Dağlar mor menevşe gül deyî yazmış...*

Veysel hep dorukta değildir. Veysel'in san'at çizgisinde düsmeler vardır. Ismarlama dizeler, dörtlükler, şiirler yazmak zordur Veysel. Veysel'i, boynu eğik bırakanlara karşı Veysel zorla şiirler yazmıştır. Ismarlama haccin kabul edilmeyeceğini Veysel bizden iyi bilir bilmesine, yalnız, Veysel kendine uzanan ele, el uzatmak töresini bozamaz. İşte Veysel'i doruklardan indiren dostlarıdır, dostları için yazdığı zorlama şiirlerdir. Eğer Veysel sırf bu şiirlerle yetinseydi, yok olurdu, silinirdi. Nitekim Veysel'in bu tip şiirleri yok olup gidecektir.

Veysel, son şiirlerinden birinde "DOST-

LAR BENİ HATIRLASIN" ayağını kullanmıştır. Veysel bu şiiriyle kuşkusunu dile getirir. Unutulup yitmeyi, yok olmayı düşler. O yüzden yalvarır dostlarına "beni unutmayın, aman beni unutmayın" diye el açar. Veysel, belki de doruktan ovaya, aşağıya bu şiiriyle daha da çok iner. Veysel'in böyle bir yakarıya gereksinme duymadığını umalım. Veysel'in büyük ulusu vardır. Büyük ulusun yönetiminde tek söz olan TBMM, vardır. Veysel'e "Türk diline, şiirine yaptığı hizmetten dolayı" bir aylık bağlar. Veysel'i bundan daha büyük bir hatırlama, daha büyük bir ayakta tutma düşünemeyiz. Veysel'i öldüren, doruktan indiren dostlarıdır. Sanatçı olduğunu sanarak, Veysel'i, sağım vakti gelmeden sağmaya kalkışanlardır. İşte Veysel, tatsız-tutsuz bir kaç damla süt verir dostlarına ki, bu süt bizim değildir. Veysel değildir. Kapalı gözüyle karabulutları, parhyan güneşi bütün dünyayı gören Veysel, sığındığı dostlarının asıl yüzünü göremez...

Veysel'i bu toprak, Veysel'i bu ulus, Veysel'i hepimiz, bütün dünya anacak, hatırlayacaktır. Hiç kuşku yok ki en çok ta, köy, halk, çiftçi, rençber ANADOLU hatırlıyacaktır O'nu:

*Tarlam sana üçyüz fidan aş'lasam...
Tarla coşar, fidan coşar, bel coşar...*

*Derya ben de, ben deryada birleştik
Ayrılmağa imkân yoktur yerleştik.
Nice boyalardan çemberden geçtik
Veysel neler çekmiş kim ne bilecek?*

*Ben gidersem sazım sen kal dünyada
Gizli sırlarımı aşıkâr etme,
Lal olsun dillerin söyleme yâda
Garip bülbül gibi ah ü zar etme...*

*Ayrılık günleri geldi dayandı,
Eğlenip burada kalan elveda...*

*Nerde gençlikteki geçen günlerim
Sustu bülbül gazel döker bağlarım
Hergün hatırlarım, hergün ağlarım
Veysel ağlamanın zamanı geldi...*

"Veysel'e ağlamanın zamanı geldi" demeye dilimiz varmıyor...

Hocam Veysel Baba

Yazan : Özcan SEYHAN

Yıl 1943, Köy Enstitüsü öğrencilik yıllarımız. İş, atölye, tarım ve kültür dersleri arasında milli oyunlarımızı öğrenmek ve oynamak; halk müziğimizi çalmak ve söylemek uğraşları... Daha doğrusu ıssız bir köy çevresinden kopup gelmek, oldukça güç koşullar içinde zevkli bir öğrencilik yapmak...

Günler bu tempo içinde giderdi ama, zaman zaman ünlü edebiyatçılar, müzikçiler gelir, sevinçli günler yaşardık, etkileri büyük olurdu üzerimizde.

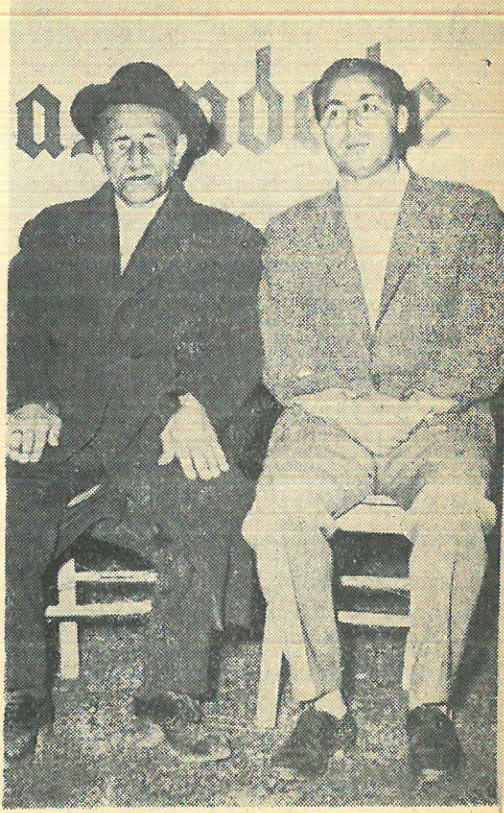
İşte o yılların unutulmaz kişilerinden birisi milli oyun öğreticisi İzmirli Hasan Çakı Efe, diğeri de Sivahlı ÂŞIK VEYSEL idi. Bunlar belirli bir süre okullarda kalır, hünelerlerini öğretirlerdi bizlere.

Ben, okulumuzun müzik işlerini yönettiğim için bu türlü öğreticilerle ilişki kurup, dost olurdum.

Bu anılarım arasına Âşık Veysel oldukça geniş yer kaplar. Öyle ki, bir Baba-oğul gibiydik. Elinden tutup yemekhaneye ve dershanesine götürmek görevi hep bana düşüyordu. Her işini içtenlikle yapıyordum.

Okuldaki çalışmalarını süresince bağlaması ile âşıklık geleneğinin en köklü örneğini göstermesi, köy halkının öz müzik kültüründen ezgiler çalması, söylemesi ile köy çocuklarından oluşan okul arkadaşlarımızın gönlünde ölümsüzleşiyordu. Bu derin bağın bir sonucu olarak ona "BABA" adını takmışlardı.

Günlerden bir gün okulda müsamereler yapılacaktı. Bu müsamerelerde "Âşık Veysel" de çalacakmış diye tüm çevre köylere duyurulmuştu. O gece salon tıklım tıklım dolmuştu. Piyesin ara bölümünde ona yer verilmiş, Veysel Baba sahneye çıkarılınca köylülerin içtenlikle coşkularını zor durdurabiliştik. Ortalık sessizliğe bürününce sazına bir düzen verdi ve "Ben gidersem sazım sen kal dünyada" türküsüyle başladı, Çiğdem der ki... vb. türküsüyle devam etti gitti. En sonunda gülüşünler diye bir kaç yıl önce Tarsus'ta otelde nasıl para çaldığını anlattı. Ve havasını da çalverdi, milleti gülüştürdü.

Veysel Baba 1960 da Adana'da Özcan Seyhan'la

Biz mezun olduk, o da başka bir okula gitmişti. Ayrılış sohbetimizi hiç unutmuyorum. Bana verdiği öğütler arasında "Oğlum, ben ağzımdan girenden değil de, ağızımdan çıkandan korkarım" demişti.

Yıl 1960, Kasım ayının son günleri. Adana Kız Lisesinde Müzik öğretmeni ve Müdür yardımcısıyım. Sabahleyin bir köylü (Âşığın yardımcısıymış) geldi, bana bir zarf uzattı, üzerinde adım yazılıydı, gönderen A. Kutsi Tecer'di. Hemen zarfı heycan içinde açtım, içinde : "Sevgili Özcan, Âşık Veysel'imizi sana gönderiyorum. O'nu kollayalım; Adana okullarında konser vermesinde ilginizi beklerim, gözlerinizden öperim." diyordu.

Bu mektubu alır almaz, doğruca Okul Müdürlüğüne koştum. Çünkü, folklorculuk

ilişkileriyle büyük dostluk kurduğum A. Kutsi Tecer'le onyediy yıl önce bana bağlama hocalığı yapan babam kadar sevdiğim Âşık Veysel'in dileklerini hiç olmazsa okulumda yerine getirmem gerekiyordu. Müdürümden izin aldım. Hemen Veysel Baba'yı bulup, Millî Eğitim Müdürlüğüne götürdüm. Bütün okullarda konser vermesi uygun görüldü. Müdür, "Üstat" diyerek onunla sohbet etmeye daldı. Bir ara beni öğütüyordu. Özcan isminden çağrışım yapan Âşık, "Bu Özcan ismi bana Silifkeli bir öğrencimi hatırlattı. Şimdi o taraflarda ilkokul öğretmeni olsa gerek", dedi (Ben o zamana kadar kendimi ona hatırlatmadım, sabırla sonucu bekliyordum).

Müdür bey hemen bana döndü:

— "Özcan, sen Silifke'li değil misin?"

"Evet" demeye kalmadı, zaten sesimi az-boz hatırlayan Baba, boynuma sarıldı. "Vay Özcanım vay" diye bir hoş oldu. O anda benim de ne kadar içlendiğimi bilemezsiniz. Öyle ki, onyediy yıl öncesinin o sıcak anıları yüreklerimizde çarptı yeniden.

Veysel Baba, Adana okullarında konser verdi. Maddi yönden hayli yararlandı. Adana'da kaldığı sürece O'nu evimizde misafir ettim. Annem ve babamla da çok kaynaştılar.

Artık Âşık'la bir daha görüşmemiştim. Demek ki, gidiş o gidişmiş...

Şimdi aradan 30 yıl geçti. Son günlerde gazetelerde, radyo haberlerinde çektiği hastalığının haberini duyuyordum. Silifke'de yapacağımız Yunus Emre Gecesi'ne davet etmiştim, gelmeye söz vermişti. Değerli Hocam'ın bizlere gelebileceğini, hasta yatağından bu haberi iletmemenin kaygusunu çektiğini duyar gibi oluyordum.

Aradan çok geçmeden ölüm haberini Radyodan duydum, sanki dünya başıma göçmüştü. İkinci günü ölümüyle ilgili bir röportajı TRT'den dinledim. Bu röportajda çok eksiklikler vardı. Bence Âşık Veysel denince Ahmet Kutsi Tecer'den söz edilmeliydi.

Yurt kültürünü ve halk şiirini tam anlamıyla temsil eden Âşık Veysel Şatıroğlu gönüllerimize yerleşmiş ölümsüz bir sazşair idi.

Nur içinde yatsın.

VEYSEL'İN AİLE KÜTÜĞÜ

Doğumu 1894, ölümü 21 Mart 1973.

Baba dedesinin adı: Şatıroğulları'ndan İbrahim. Dedesinin adı: Şatıroğulları'ndan Ali.

Babasının adı: Şatıroğulları'ndan Ahmet. Çiftçilikle geçinir. Küçük yaşta babasını kaybetmiş.

Anasının adı: Keçegil'lerden Gülizar.

Âşık Veysel'in iki ağabeyi, iki ablası ve bir kız iki de küçük kardeşi olmuş. Ağabeyinin biri yanarak, genç yaşında biri de 1965'te, iki ablası ve bir kardeşi çiçek salgınında ölmüşler. Birini de daha beşikte iken kaybetmişler. Halen bir kız kardeşi hayattadır.

Gözlerinden birini 7 yaşında çiçek salgınında, birini de inek tepmesi ile kaybetmiştir. 10—12 yaşlarında babası bir saz almış, Çamşıklı Ali Ağa kendisine saz çalmayı öğretmiş. Önce Karacaoğlan, Pir Sultan, Kemter Baba, Âşık Veli, Âşık Visali, Kul Abdal'dan, Şahan Ağa ve Âşık Sitki'nin öğrettiği usta mallarını çalıp söylemeye başlamış.

Genç yaşında aynı köyden Esmâ ile evlenmiş, daha sonra Esmâ kendisini terk ederek Hüseyin Şengül'le evlenmiş. Hüseyin Şengül, Veysel'in ölümünden 15 gün evvel vefat etmiştir. Âşık Veysel'in Esmâ'dan bir çocuğu olmuş, fakat yaşamamış, ölmüştür.

Daha sonra Âşık Veysel şimdiki eşi Gülizar'la evlenmiştir. İki oğlu ile dört kızı dünyaya gelmiş.

Oğullarından büyük olanı, Ahmet Şatıroğlu halen Sivrialan Köyü'nün muhtarıdır.

Küçük oğlu Bahri Şatıroğlu ise Sivrialan'a yarım saatlik (3 kilometre) ötedeki Mescit köyünde öğretmen.

Kızlarının en büyüğü Zehra, Veli Başer'le evlidir, Başer Almanya'da çalışmaktadır.

Menekşe adlı ikinci kızı Ahmet Süzer'le evlidir, Süzer Sivrialan'da çiftçilik yapmaktadır.

Üçüncü kızı Sakine amcazadesi Mustafa Şatıroğlu ile evlidir. Halen Almanya'dadır.

Küçük kızı Hayriye ise kendi köylerinden Hüseyin Özer'le evlidir. Hüseyin Özer İstanbul'da Türk Petrol'de çalışmaktadır. Eşi ve çocukları ile İstanbul'a yerleşmiştir. Âşığın hayatta olan yegâne kız kardeşi Elif Keçe Sivrialan'da yaşamaktadır. Yıllarca önce Veysel'in anası tarafından bir akrabası ile evlenmiştir. Kocasını ölmüştür. Halen 75 yaşındadır.

T.F.A.

Görmeyen Gözlerdeki Aydınlik

Yazan : Aydın OY

"Köyünde ve çevresinde ondan önce bir tek meyve ağacı yokmuş. Sivrialan'da ilk meyva bahçesini o yetiştirmiş. Hem öyle bir bahçe ki, içinde elmadan kayısıya, kirazdan cevize kadar türlü türlü meyve ve çiçek var. Veysel, kardeşlerinin yardımıyla bu bahçeyi yapmağa başladığı zaman köylüleri "Atalarımız bunca yıl böyle bir iş yapmamışlar, şu kör adam onlardan iyi mi bilecek ki böyle işe kalkıştı?" demişler. Birkaç yıl sonra ağaçlar yetişmiş, meyve vermiş. Köylüler önceki dediklerini hatırlayıp utanmışlar ve bu defa "O kör değilmiş, meğer kör olan bizmişiz" diyerek Âşık Veysel'i kutlamışlar."

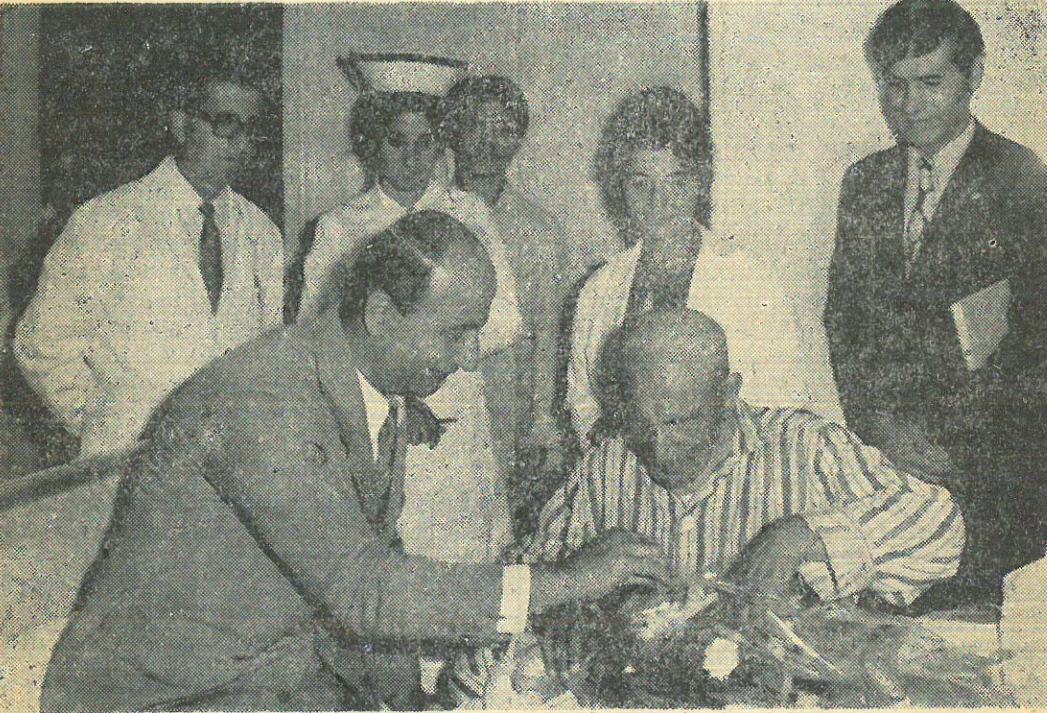
Bu bölümü "Dostlar Beni Hatırlasın" kitabından aldık. Yazının bütününe Ümit Yaşar Oğuzcan kaleme almıştı. Dönelim yukardaki bölüme; birkaç gerçekle karşılaşıyoruz. "Türk halkı atadan gördüğünü işler" deyip bir bölge ağızyla tamamlayalım sözü: "Görmediğini nişler?" İşte böyle

yapmış Sivrialan köylüleri de; dudak bükmüşler Veysel'in çabasına. Gelin görün ki Veysel,gerçeği görmesini bildiği için göstermesini de bilmiş ve sonunda köylülerine "O kör değilmiş, meğer kör olan bizmişiz" dedirtmiş.

İmdi, buraya biz de bir nokta koyalım ve bakalım görmek demek ne demek? Dili-mizde görmek üzerine söylenmiş nice kalıplaşmış söz var ki her biri yüzyılların beğeni süzgecinden geçe geçe arınmış, öz olmuş, gelip Türkçe'nin kucağına sınımsız oturan söz olmuş:

Allah'ın öküzü, bakar iki gözü gibi başa kakmak için kullanılanından tutun da *Görenedir görene, köre nedir köre ne?* atasözüne varıncaya dek, neler dememiş atalarımız bu konuda. "Bakar kör" deriz, gözleri gördüğü halde görmesini bilmeyenlere.

Bir de tasavvuf ve divan edebiyatı yolu ile halkın günlük konuşmalarına geçtiğini sandığımız "basireti bağlanmak" deyimini

Ağustos 1972 de Âşık Veysel Ankara Yüksek İhtisas Hastanesi'ne yatmış, unmaz hastalığı teşhis edilmişti. Buna rağmen ziyaretçileri yanında neşeli görünüyordu.

21 Mart 1973 te ölen Âşık Veysel'in kız kardeşi cenaze töreninde akrabalarının kolları arasında

var. Hoş, deyimleşince öz anlamdan kopmuş ayrılmış ama gene de gözle, bakışla ilgili. Ne gözüdür bu; gönül gözüdür, "basar"tır... Veysel gibilerin gözüdür gönül gözü, Allah'ın dış dünyayı görelim diye açtığı iki pencere olan gözler perdelenince gönül gözü daha bir güçlenir. Veysel Usta, işte gönül gözü ile her şeyi, bütün gerçeği bizlerden çok çok ileri görebilen kişilerdendi. O'nun asıl zaferi buradadır:

*Hayyam'a görünür kadehte meyde
Neyzen'e görünür kamışta neyde
Veysel'e görünür mevcut her şeyde
Ne sen var, ne ben var, bir tane Gaffar.*

Veysel, Gaffar dediği Tanrı'yı gönül gözü ile görünce bütün evreni görmeğe başlamıştır. Bu, her şeye ruhun tam bir açılışıdır. Bu açılıştaki geleneklerimizi görmüştür Veysel. Türk halkının her vesilede, doğumda, düğünde ağaç diktiğini görmüştür. O'nun için bahçesini ağaçlandırmıştır. Ünlü "Toprak" şiirini buraya bağlamak da mümkün:

*Bana türlü türlü meyva yetirdi
Benim sadık yârim kara topraktır.*

Tanrı'yı, dünü gördüğü gibi yarınları da görür bu gözler.

Bu gönül gözü ile Veysel kendisini aramıştır:

*Varlığım yokluğum bir Veysel adım
Gök kubbede kalacaktır ses kadim
Elli üç yıl kendi kendim aradım
Hiç bir türlü bulamadım ben beni*

İşte en büyük arayış budur. Sonu büyük gerçeğe varır. "Bulamadım ben beni". Kim kendini gerçek anlamda bulmuş?! Yunus'tan beri hep kendimizi arayıp durmamışız mı? Bulur gibi olurken elden kaçırmamış mıyız? Kolaydır kendimi buldum demek, Zor olan Veysel gibi:

"Bulamadım ben beni" demek, Gerçekleri, büyük gerçekleri ölçü olarak aldınız mı, kendinizi gerçeklerin mihenk taşına Veysel gibi vurdunuz mu siz de öyle dersiniz: Bulamadım ben beni.

Gönüllerimizin gözü açık olursa, Âşık'tan bize mısralarının köprüsünden geçerek sesler gelip sesler gidecek. Yunus'tan, Karacaoğlan'dan, Emrah'tan, Dertli'den ve kendisinden sesler verecek Âşık Veysel. "Benim sâdik yârim kara topraktır" dediği yerden gönül gözlerini üzerimize dikip bizden sesler duymak isteyecektir.

Ona iletcek seslerimiz dostça olsun.

Fikret Otyam'ın sanatçı objektifiyle Koca Ozan Aşık Veysel Şatıroğlu...

Bu Araştırmayı Babama Adıyorum :

Koca Ozan Aşık Veysel'i Değerlendirme

Yazan : Süleyman ARISOY

I — GİRİŞ

Ulusların sanat tarihlerinde ulusal sanatçıları vardır. Uluslar bunlarla öğrenir, tanınır ve saygı görürler yeryüzünde. Aşık Veysel de son Türk çağdaş ulusal yaşantımızda, bu açıdan ozanlarımız içinde uzun yıllar parlak olarak yaşamış ve yaşayacak olan derin, içli ve ulusal bir sanatçımızdır.

Aşık Veysel Şatıroğlu için ne söylene ne yazılsa azdır. O, ezik, yanık içli, kahırlı ve iddiasız, sade şiir, deyiş ve sazı ile dile getirdiği duygusal ve gerçek yaşantılı âleminde Anadolunun çağımızda tek doruk nokta âşığıdır, denilebilir.

II — VEYSELİN AŞAMA ÇAĞLARI

Veysel yaşantısında üç ayrı aşama devir gösterir.

1. Devir : Gözlerini kaybeden çocuk Veysel, önceleri sazını öğrenmeye yönelmiş ve kendi iç dünyasına dönmüştür. Anı ve duyularında kalan renk, âlem, şekil ve düzeni içinde yaşamıştır. Bu dönem içine kapanıklığın başlangıcıdır.

Bu onun çocuksu, katkısız, sade, arama, yetiştirme ve eğitim devridir. Ortamı köyü, çevresi ve ailesi olmuştur. Birinci devre zor devresidir. Bu çetin ve çocukluk devresi koruma ve yardımlarla erginlik çağına dek sürüp gitmiştir. Doğasal bir yaşantı içinde ortamla uyumluluğunun ilk güç aşamasıdır.

Koca Ozan Veysel hayatını 1950 de İhsan Hınçer'e anlatıp şiirlerini yazdırırken...

2. Devir : Erginlik çağına ulaşan Veysel bir aşk evlenmesi yapmıştır. Eşinin kendisini terk etmesi sonucu karamsarlığa düşen Veysel Freudist eğilimdedir. İç güdüsel ve ilkel duygularla aşk, sevgi üzerine daima yüzyıllar boyunca söylenen aynı tema, söz ve duyguları tekrar etmiştir.

Bu devrede, yaşantısında istek, özlem, romantizm, duygusallık önde gelmiştir. Aşk ateşi nedeni ile içinç saz çalarak dökmek, avunmak için ortamı tüm Anadolu olmuş, yaşamını köy, kent ve yöreleri diyar diyar durup dinlenmeksizin dolaşma ile sürdürmüştür. Bu devre bir yönden onun yandığı, piştiği avunduğu devredir. Bilinen klâsik saz âşıklarının yaşantısını ortaya koymuştur.

3. Devir : Veysel'in san'at, fikir ve yaratıcılığı yönünden yüceldiği, olgunlaştığı bilinçli devridir. Yeni Türkiye'nin kuruluş ve yükselişine tesadüf eden bu devrede, Veysel kendine özgü ayrışım gösteren dünya görüşünü, düşüncelerini milliyetçi, yapıcı ve övücü bir ruhla sazı ve sözü ile desteklemiştir. Bu devrede aydın çevreler ve örgütlerle elele vermiş yeni Türkiye'nin saz şairi olmuştur.

Veysel bu üçüncü olgunluk ve sanatsal devresinde, çevresinde toplanan sanatçı ve fikir adamları ile birçok sanat toplantılarına katılmış, Arifiye, Yıldızeli, Pamukpınar, Lâdik, Akpınar, Çifteler, Hasanoğlan, Gököy vb. gibi Köy Enstitülerinde eğitimlik yapmıştır. Halkevleri çalışmalarında bulunmuş, Üniversitelerin Fakülte kürsülerinde onun için edebî toplantılar düzenlenmiş, İstanbul'da Anma Geceleri yapılmıştır (1—2).

Özellikle yeni ve kalkınan ulusal Atatürkçü Türkiye'nin âşığı olarak tanıtıcı ve yorumcusu olmuştur. Cumhuriyet kuşağı olarak, onu son devresinde, daha iyi tanıyoruz. Veysel bu devresinde gerçekten de az sanatçıya sağlığında kısmet olan itibar, saygı ve takdir görmüş, mutlu yaşamıştır.

Onun hemen hemen tüm yapıtlarını T. İş Bankası yayınlamış (3) ve T.C. Ziraat Bankası şiirleri ile süslü büyük reklâm afişleri bastırmıştır (4). Plâk şirketleri de

onun büyük ve küçük plâkları ile şiir türkü ve deyişlerini yayınlamıştır (5). Hayatının son günlerinde T.B. Millet Meclisi kendisine "Vatani Hizmet" fonundan 500 lira aylık bağlamıştır. Türk Petrol de 1960 dan itibaren ayda 500 lira vermiştir. Ayrıca, film yapımcısı Metin Erksan (Karanlık Dünya — Acla Sayılğan, Ayfer Feray) bir film yapmıştır.

Ona ömrünün sonuna doğru yapılan bu itibar, Azerî atasözüne göre "Allah insana diş verir, yemek vermez. Sonra yemek verir diş vermez..." anlamı içinde yorumlanabilirse de, ulusumuzun değerliliğinin de bir belgesidir, denilebilir.

III — AŞIK VEYSEL'İN SANATI :

Ulusçuluk, Türkçülük akımlarının başlaması ile gerçek ulusal halk şiirinin değeri de ortaya çıkmıştır. Bu halk şiiri geniş anlamda lâdini karakter taşımaktadır. Veysel'in şiirlerinde ve deyişlerinde de laisizm açısından lâdini bir düşünüş ve söyleyiş vardır.

Ancak taşlama, alaycı, şüpheci amaçla dinî konulara değinmiştir. Bu kendisinin uğradığı haksızlık, eşitsizliklerle ve bu psikoloji içindeki düşüncelerinden ibarettir.

Aşıktaki karamsarlığı yaratan ilk ağır tepki onun genç yaşta gözlerini kaybetmesidir. Oysa taşkın, aşkın sanatçı yapıları Veysel'in bir çok insanlardan daha çok gözlere ihtiyacı vardı.

Veysel, ruh, kafa ve duysallık gözleri ile dünyaya bakmış ve dünya görüşü felsefesini ortaya koymuştur. Deyişlerini yarı ve içli ağıt şeklinde halk felsefesi ile hem çalmış, hem söylemiştir.

Veysel, Cumhuriyet kuşağında, ilk ulusal ve gerçek saz şairi, sanatçılarımızın öncüsü, köklüsü ve unutulmazı olmuştur.

Aşık Veysel, adı, eserleri, ezgileri ve deyişleri Türk ve Anadolu olan yüce bir varlıktır. Daima doğa, çiçekler, hasret acı, yurt, manevî varlık, ilâhî ve cismanî sevdâyı, insan ve insanlığı v.b. gibi değerleri sazı, sözü ile yıllar boyu biktirmeden, aynı canlılık ve değerle dile getirmiştir. Bizi, sağa sola sapmadan bir mızrak ve ok yolu gibi dosdoğru yolda aydınlığa, iyiye doğru götürmüştür.

Aşık Veysel'in sürdürdüğü türkülü ve telli saz şairi - aşık dediğimiz halk san'atı

geleneği sadece Türk Anadolu'da değil, doğuda, örneğin Moğolistan'da bile folklor ve halk şairleri sanatı olarak hâlâ devam etmektedir.

Bunlar içinde en ünlüsü "Efsane Anlatıcısı" adı ile nitelendirilmektedir (6).

Efsane anlatıcısı, ulusunu ünlü, övgülü geçmişine bağlayan, yücelten ve bunu halk sanatçısı olarak türküleyip dile getiren geçmişlerde şaman denen ve bir bakıma seçik ve mitolojik kişidir.

Veysel, türkülerini ve deyişlerinin tümünü belleğinde tutacak kadar büyük bir hafıza ve sanat gücüne sahipti. Bütün külliyyatını ezbere okuması bunu isbatlar.

IV — VEYSEL VE MÜZİK :

Folklor müziğinin kendi koşulları, ortam ve kültürel yapısı içinde ve özelliklerine göre değerlendirilmesi gerekir. Yoksa bazı müzikologların yaptığı gibi, onu bildiğimiz klâsik müziğin kural ve kuramları içinde değerlendirerek nitelemek yanlış görüştür. Dünyanın her yerindeki saf-etnik ve folk müziğinin genel özellik ve niteliklerinde daima benzerlik görülebilir. Bu müzik, âlet, beste, güfte ve genel konuları yönünden az çok farkla birbirine büyük yakınlık halindedir.

Veysel çiçek hastalığı ile gözlerini kaybedince iç dünyasına döner. Babası oyalansın diye kendisine saz alınca, bununla iç dünyası ve sanatla ilişki kurulmuş olur. Bu bio—sanat ilişkisi o kadar kuvvetli olur ki, ileri devrelerde İstanbul'da iken otele gelen doktorun gözlerini açma teklifine karşılık içinde ve kafasında kendine göre yeterli bir dünya kurduğunu ileri sürerek red eder. (İstemem, saltanatım, dünyam bana kâfidir. Dünya geniş, dar olsun; yeter ki imanım olsun. Vatan varolsun) (1).

Hayatının son devrelerinde, hoş sohbet, spiritüel, fıkracı ve konuşması tatlı, güçlü olmuştur. Gerçekte bu aşıkların genel niteliği ve özelliğidir. Türkülerinde belirli bir melodi kalıbı içinde devamlı ve devreden bir süreç içinde tekrarlar gibidir. Bu da her âşığın kendisine özge, ayrımsız belli kalıp tutkusudur.

Aşık Veysel'in türkü okuyuşu kendine özgüdür. Okuyuşu dane dane, kelimelerin gerçek anlam ve etkilerini anlaşılır şekil-

Aşık Veysel 1968 de bağlama ve türkü sanatçısı Yıldırım Çınar'la neşeli bir zamanında...

de türküleyen saf, açık seçik, sade, ezik, yanık bir okuyuşu vardı. Onda fazla çırlak, bağırılı, yapmacıklı, ağız kalabalığı içinde güfteleri yutan bir okuyuş tarzı görülmez.

Halk türkülerinin belirli kromatik ve ritim tekrarları Aşık Veysel'in ezgilerinde de vardır. Ritim modülasyonu ve yapısında farklı üstün nitelik yoktur. Saf, sadedir. Oktavları (Ölçüleri) kısa, belirli, yani muayyen dar ölçü içinde tekrar eder durur.

Ritim ve melodilerinde sade, iddiasız olan icracı çalışta daima sözlerini, deyişlerini (güfte) ön plâna almış saz ve müziği bunlara fon yapmıştır. Denebilir ki Veysel'in melodi, ritimlerinde bir benzerlik, aynılık vardır.

Veysel'in sazını çalarken kullandığı

perdeler hemen hemen birbirine yakın olan aynı yerlerdeki bitişik perdelerdir.

Aşık Veysel'in sanatı için söylenecek olumsuz şey onun müzikalite, ritm, armoni ve beste bakımından hemen hemen bütün deyiş ve türkülerini için bir yeknesaklık taşıdığı iddiasıdır. Gerçekte bu halk çalgılarının genel özelliğidir. Her âşığın kendine özgü bir söyleyiş müzikalite, tonalite ve karakteri vardır. Veysel de bunu az bir fark ve değişme ile kullanılmıştır.

V — VEYSEL İÇİN DİLEKLER

Aşık Veysel için ileri sürülen dileklerle önerileri genel ve özel olmak üzere iki küme içinde toplamak gerekir.

Bu nedenle birlikte, karma ve sıra gö-

zetmeksizin saptamanın daha doğal ve uygun olacağı kanısındayız.

1) Milli Eğitim Bakanlığı ve Millî Folklor Araştırma Dairesince Türk Sanat ve Kültür Ürünleri içinde en önemli konulardan biri olan Halk Müziğimizin özellikle katkısız Anadolu'daki Halk şairleri, sazşairleri, ozanlarımız ve san'atları üzerinde gerekli derleme, koruma, değerlendirme çalışmaları yapılmalı ve zengin bir yayın girişimi gerçekleştirilmelidir.

2) Memleketimizde uzun süre Türk Müziği kendi kaderine terk edilmiş, itilmiş, yozlaştırılmış, değer ve güzelliğinden, formundan, ilkelerinden uzaklaşmış, bugün bizden ayrılmış ve dinlenemez hale dönüşmüştür. Bunun için Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir "Türk Müziği Okulu" açılmalıdır. Bu okul "Klâsik - Tarihî Türk Müziği, Çağdaş Türk Müziği ve Halk Müziği" bölümlerini kapsayan Sanat Enstitüleri halinde meydana getirilmelidir (7). Böylece, Halk Müziğindeki icracı, besteci, dinleyici gibi unsurların da korunması ve ele alınması gerçekleşecektir.

3) Cumhuriyetimizin 50. Yılında, bu güçlü, denli, Anadolucu, Uluscu, Cumhuriyetçi, Atatürkçü Âşık Veysel için Üniversitelerin edebiyat, sanatla ilgili fakülte kürsü ve enstitülerince armağan çıkarılmalıdır.

4) Halk şiirimizin ve saz şairlerimizin yaşayan bu tür sanatçılarının çoğu çetin yaşama savaşı içindedir. Örneğin, Ankaralı Âşık Talibî gibi. Bunların devletçe korunmaları konusu öncelikle Kültür Politikamızda ele alınmalıdır.

5) Kültür Müsteşarlığı Âşık Veysel gibi tanınmış halk şairlerimizin eserlerini, deyişlerini tıpkı, Milli Eğitim kitap yayımı gibi plâk halinde bastırarak yaymalıdır.

6) Veysel öldüğünde mask'ı alınmıştır. Bu mask çoğaltılarak Kültür Müsteşarlığınca dağıtılmalı, özellikle köy okullarına gönderilmelidir.

7) Evvelce Kültür Bakanlığınca verilen "Halk San'at Berati ve Nişanı" Âşık Veysel'e verilmeli, heykelinin kaidesine yerleştirilmelidir.

8) Devletçe, bir "Âşık Veysel Ödülü" tesis edilmeli ve her yıl yapılan "Âşıklar Bayramı"nda bu ödül birinciye verilmelidir.

9) "Âşık Veysel" adı Ankara'da, İstanbul'da yeni açılan bir parka, meydana verilmelidir.

10) Katıksız ulusal Türk Çalgısı olan "cura, bağlama, meydan ve divan sazı"nın okullarımızdaki müzik derslerinde öğretilmesi ve ders programına mandolin gibi alınması konusu gerçekleştirilmelidir.

11) Âşık Veysel'in Cumhuriyetin doğduğu Ankara'nın uygun bir yerine de heykeli dikilmelidir.

12) Doğduğu ve yaşadığı köyünde bir "Âşık Veysel Müzesi" kurulmalıdır.

VI — SONUÇ :

Veysel bu zincirin son halkası değildir. Belki bu zincirin parlak halkalarından biridir. Ama bu zincir sürüp gidecektir. Gelecekte onun çapında Veysellerin de yetişebileceğine inanıyoruz. Ortam, inanç ve güdümler bunu besleyecek, ortaya çıkaracaktır.

İçli, yanık, çaresiz hayatın yaşantısını dile, saza, söze ve felsefeye getiren Âşık Veysel Türk Anadolu'nun babacan, dolgun, yorgun bir âşığıdır.

Âşık Veysel yarım asırdan bu yana balarımızdan bizim kuşağımıza değin süren uzun ve güçlü bir Anadolu San'atçısıdır. Türk halk şiiri ve müziğinin tepe noktası olan Âşık Veysel yaratıcılığını, deyiş ve saz sanatı ustalık kişiliğini ve tanınmasını bizden sonraki kuşaklarda, hatıra olarak daha uzun yıllar sürdürecektir.

(1) Âşık Veysel'le İlgili Toplantı — Siyasal Bilgiler Fakültesi (25 Mart 1966, Ankara)

(2) Halk Şairi Âşık Veysel İçin Toplantı — A. Ü. Dil ve Tarih — Coğrafya Fakültesi, Mazoğlu, B. Tuncel, S. Elçin (26 Ocak 1968 Ankara).

(3) OĞUZCAN, Ümit Yaşar — Âşık Veysel Şatıroğlu, Dostlar Beni Hatırlasın.

(4) T. C. Ziraat Bankası Afişleri — Dört Afiş — Kırıl Matbaası, İstanbul.

(5) Âşık Veysel Kendi Sazından ve Sözünden — Melodî Plâk Arşiv Serisi, LP 33—105.

(6) ODON GELENGHYİN (Devlet Ödülü Kazanmış) Efsane Anlatıcısı — Yağlıboya Resim 200x175 cm — Moğolistan Çağdaş Resim Sanatı, Sergisi, Ankara, Ocak 1974.

(7) YÜCEL, Turgut — Türk Müziği Okulu Açılmalıdır — Barış, 3.4.1973. Ankara.

Kendini Yenileyen Ozan :

Veysel'in Şiirlerinde Yergi

Yazan : Muhsin KÖKTÜRK

Halk ozanları, halkın ozanlarıdır. Halkın sorunları onların sorunlarıdır. Onlar halkın sesidirler. Yunuslar, Karacaoğlanlar, Dertliler, Seyraniler, Kaygusuz Abdallar... Hep Anadolu' muzun bağrından çıkan seslerdir bunlar. Yıllar yılı saray aydınlarıyla savaşıyor ve kanımca onlardan çok uyanık bu ozanlarımız; kendilerine ters düşen birçok davranışların karşısına dillerden düşmeyecek sözlerle çıkmışlar, toplumsal acıları, gülünç olayları dillendirmiş, seslendirmiş, yergilemişlerdir. Çağlar boyu süregelmiş bu... Bilim ve teknik ilerlemiş, yeni bulgular sarmış evreni.. "Artık bu evrende, bu ortamda halk ozanları gür seslerini duyuramazlar. Teknik araçlar, onlara duyulan gereksinimi yok etmiştir. Radyo, televizyon ve benzeri araçlar; halkın gereksinim ve doyumunu karşılamaya yetiyor" denmiş kimilerimizce. Ama bir Veysel çıkmış ortaya. "Ben varım", demiş; kanıtlamış halk ozanlarının ölümsüzlüğünü.

Halk ozanlarını ölümsüzlük katına çıkaran ana koşulların en önemlisi kuşkusuz gerçekçi oluşları ve içtenlikleridir. Haksızlıklar, yolsuzluklar, ezilmişlikler ve kötülükler, onların kalemleleriyle, dilleriyle korkusuzca, açıkça ortaya konur. İşte Veysel'i de ölümsüzleştiren etmenler bunlardır...

Âşık Veysel, yirminci yüzyılın gelişimini, ulusların uygarlıktaki dev atılım ve ilerleyişlerini, karanlık dünyasında gören gözlerden daha iyi daha güçlü bir biçimde sezebilmiştir. Sezgilerini şiirleriyle göz önüne sermiştir. Ama bu seriş, kuru bir biçimde seriş değildir. O, gerçekleri alaycı bir dille eleştirmiş, irdelemiştir.

VEYSEL'İN ŞİİRLERİNDE EŞİTLİK KAVRAMI :

Veysel şiirlerinde insanların eşitsizliğinden yakınır. Onca eşitsizliklerin nedeni "Felek"tir. Gerçi geçirdiği türlü sıkıntılar, üzüntüler ve yaşamının şanssızlığı O'nu Tanrı'ya isyankâr bir tavra sürüklemişse de, O, tüm bu durumların sorumlusu olarak "feleği" karşısına alır. Ama bilir ki, tüm haksızlıkların temelinde insan vardır, toplum vardır, yönetim vardır. Onca insandir felek denilen varlık. Kimi insanların yaylası, köyü, kimilerinin büyük payı varken, kimileri acı soğana özlem duyar. İşte bu dengesizlik, yüce ozanımızın karanlık evrenini daha da karartmakta, ruhunda derin

karamsarlık yaraları açmaktadır. Bakın bir şiirinde şöyle haykırıyor Veysel :

**Kamburfelek sanki beni kayırdı
Eşten dosttan, nazlı yârdan ayırdı
Gizli sırrım memlekette duyurdu
Sanki benim bir ettiğim var gibi
Bir kısmına yayla vermiş, köy vermiş
Bir kısmına büyük büyük pay vermiş
Sevdiğine güzellikte boy vermiş
Al yanaklar şüle verir nûr gibi
Birin aklı yok deli divane
Bir kısmı muhtaçtır acı soğana
Bir kısmını zengin etmiş yan yana
Şimdi kendi saklanıyor sır gibi.**

Veysel, çoğu kez eşitsizlik kavramını türlü simgelerle canlandırır. Aşağıda ele aldığımız şiirinde, iki kavram iki simge ile belirlenmiştir. Bu simgeler "çarık" ile "mes" tir. Özenle yapılacak bir gözlem, çarık simgesiyle toplum kesiminin ezilen, hor görülen katının, mes simgesiyle de mutlu ve zengin katının sözü edilmek istendiğini ortaya kor. Veysel'in usunda insanların eşit doğduğu yasası yer etmiştir. Doğanın kesin yasasıdır bu. Ama zamanla eşitlik bozulur, insanların dünya verilerinden yararlanmış oranları değişir, ayrımlaşır. Bu ayrılaşma insanların düşüncelerini belirler. Varlıklı insan, varlığını savunur. Yokluk içinde bulunan insan da varlıkluya duyduğu tepkiyi, ezilmiş ve hor görülmüşlüğü dillendirir. Yoksulluğun simgesi "çarık" varlıklı oluşun simgesi olan "mes" gibi olmak, onun elde ettiği haklara erişmek ister. Gelgelelim "mes" in mutluluğu "çarık" mutsuzluğu ile sağlanacaktır. Sonuçta bu iki kavram anlaşamayacaklardır:

Çarık söylüyor :

**Aman kardeş çok üşüdüm
Sen köşede ben dışarda
Senin ile kardeş idim
Sen köşede ben dışarda**

Mes söylüyor :

**Elin yüzün çamur bu ne
Lâf istemem uzun çene
Git ahırda kızın sene
Ben köşede sen dışarda.**

Çarık söylüyor :

**Sen de deri, ben de deri
Görüyon mu kör kaderi**

Sen tutmuşsun mevkileri
Sen köşede ben dışarda

Mes söylüyor :

Neler gördüm tezgâhlarda
Hiç gezmedim uzaklarda
Hakkım vardır bu haklarda
Ben köşede sen dışarda

Çarık söylüyor :

Güzel güzel halı kilim
Senin kılın benim kılım
Tepeleyip etme zulüm
Sen köşede ben dışarda

Mes söylüyor :

Ben kimseye etmem zulüm
Ne çare ki böyle yolum
Halı gene benim halım
Ben köşede sen dışarda.

Çarık söylüyor :

Sen gezersin halılarda
Güzel güzel balolarda
Ben gezerim çalılarda
Sen köşede ben dışarda.

Mes söylüyor :

Mes çarıkır, çarık mestir

Yürürlerse aynı sestir
Veysel söyler bir nefestir
Gâh içerde gâh dışarda.

VEYSEL'DE DEVRİMCİLİK : Veysel devrimci bir ozandır. Onun hemen hemen çoğu şiirlerinde bu anlayışın izlerini görmek olanağı vardır. Cumhuriyete, demokrasiye ve Atatürk ilkelerine tutkusu devrimciliğinin belirgin kanıtlarıdır. Bu kavramları candan benimser, ona karşı olanları yerer. Menemen olayı ve Şeyh Said isyanı karşısındaki tutumuna bir göz atalım; anlayalım devrimci çizgisini ozanımızın:

Seriatı düşündüler şerçiler
Birtakım millete fesad verdiler
Herbiri bir yerde hep geberdiler
Onlar kurtulmadı toplarımızdan
Menemen mes(e)lesi geldi meydana
Orda birkaçları uydu şeytana
Mehdi diye kendi kendin urgana
Taktı kurtulmadı dârlarımızdan
Gazi Paşa hazretleri bir kişi
Ne kadar cesareti tuttu bu işi

Dost Koca Aşık Veysel, uyur uyanık bir anında.

(Fotoğraf : Fikret Otyam)

Sarmıştı vatani düşman ateşi
Esirgedi bizi ziyarımızdan

Yüce ozanımız devrimciliğin temel ilkesi olarak eğitimi görür. Cahillığın, bilgisizliğin düşmanıdır o. Ozanımız bilir ki cahilin her sözü yalandır, kurudur, amaçsızdır, boştur. Kültürsüzlerin sözleri kuru yalandan oluşmuştur.

Aldanma cahilin kuru lafına
Kültürsüz insanın külli yalandır
Hükmetse dünyanın her tarafına
Arzusu hedefi, yolu yalandır.

İnsan bir deryâdir, ilimde mâhir
İlimsiz insanın şöreti zahir
Cahilden iyilik beklenmez âhir
İşlediği ameli, hâli yalandır.

Görüldüğü gibi Veysel, cehaletten söz ederken ilmin önemini de açıkça ortaya koymuş, ilimsiz insanın kalıcı olmadığını, kalıcı olmak için ilme inanmak, ilme adanmak gerektiğini belirtmiştir. Ulusların gelişimi, ancak bilimden yararlanan, bilimi önemseyen ve benimseyen insanların çabasıyla olacaktır. İlim ölümsüzlüğün gizidir.

Veysel'in cumhuriyetçi, demokrasici bir ozan olduğunu belirtmiştik. Onda bu kavramlara karşı aşırı bir sevgi vardır. O, bu sevgi ile dolu insanların sürekli çağ olaylarını izleyici, uyanık, atılcı, korkusuz olacağına inanır. Anayasamıza güveni sonsuzdur. Bu nedenle din sömürüsüne de karşıdır; gerçek dindardan yanadır. Aşağıda ele aldığımız şu şiirindeki tüm bu özelliklere bakalım bir kez:

Devri Cumhuriyet asırı yirmi
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş.
Dünya ayaklanmış aya gidiyor
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş.
Bırak sarı öküz varsın yayılsın
Set çekme gözlere herkes ayılsın
Her köşeye bir fabrika koyulsun
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş
Zarar gelmez sana kaçınma sazdan
Günahın korkusu çıkmıyor bizden
Vazgeç demiyorum sana namazdan
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş.
Destekle fakiri, okut yetimi
Bu hayırlar dinimizce kötü mü
İdrak eyle hidrojeni, atomu
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş...

Veysel'in bu şiirine daha pek çok örnek verebiliriz. Çünkü O, tükenmez bir hazinedir. Cumhuriyet yönetiminin ulus gelişimindeki önemini belirten yurdun herbir yanının fabrikaları, okullarla donatımından yanadır O.

VEYSEL'DE İNSAN VE DÜNYA GÖRÜŞÜ : Ölümsüz ozanımız, dünyanın geçiciliğine inanır; ama — dünya geçicidir — anlayışı ile başıboş gezen, amaçsız, uğraşsız insanlara kızar, çatar, acı acı yergiler onları. Nemelâzımcılık O'nun en çok kin duyduğu bir tutumdur:

Kulak ver sözüme, dinle vatandaş
Uyma lâk lâk edip gülüşenlere,
Seni meşgul eder, işinden eyler
Karışırın tembel perişanlara
Adım at ileri geriye bakma
Bir sağlam iş tut da elden bırakma
Saçma sapan sözler hep delip takma
Allah'ın yardımı çalışanlara.

Veysel, gerçek insanın geçmişi ancak geleceğe ışık tutması açısından gözlemesi gerektiğine inanır. Geçmiş, övünmek için ele alınmamalıdır. Geçmişle yetinmek, geçmişe özlem duymak ulus çıkarlarına ters düşen bir tutumdur. Bakın bu konuda Veysel ne diyor: İleriye gören geriye bakmaz
İnsanlık yolundan taşraya çıkmaz
Allah cömert, ama ekmek bırakmaz
Oturup geçmişi konuşanlara.

Maziye karışmış yıllar da ay da
Onu tekrar etmek sağlamaz fayda
Gören göze ibret vardır her şeyde
Seyret gök yüzünde yarışanlara

Veysel der kafanı nafile yorma
Dünya fâni deyi çöküp oturma
Adım at ileri avara durma
Yoldaş ol refaha karışanlara.

Ozanımız, çoğu kez küskündür dünyaya. Çünkü bu dünya mutsuz insanlarla doludur. O, dünyada yaşayanların eşit olmamasından yakınır; ama yine kendini avutur. Hiç olmazsa sonunda ister zengin, ister yoksul olsun tüm insanlar toprağa gireceklerdir. Bu anlayış O'nun tasavvufçu usunun sonucudur:

Nice zenginlerin çarkın çevirdin
Nice kahramanı teptin devirdin
Bunca fakirleri kastın kavurdun
Herkes bir türlü kadersin dünya.
Ne bankeri kalır ne de bir fakir
Herkes kazancını sana bırakır
Beş arşın bez ile yolc eden âhir
Eline geçeni yutarsın dünya.

Veysel'i düşürdün ne haldan hala
Kimini garkettin yeşile, ala
Zaman gelir sen de eren zevala
Bir gün tepe takla gidersin dünya
Selâm olsun yüce halkımıza, selâm olsun halkımın yüce sesî Veysel'e...

Veysel İçin Neler Dediler

Mehmet KAPLAN : Veysel, kendisi gibi köylü olan Yunus Emre'nin düşüncelerine yaklaşıyor. Yunus ta toprakta Veysel'in bulduğu bütün vasıfları bulur. Yunus Emre'ye göre "toprak" sabır, iyi huy, tevekkül ve mekremetin kaynağıdır. İnsanın vücudu topraktan yaratıldığı gibi, yediği bütün nimetler de topraktan çıkar. "Toprakta biter küllisi" diyen Yunus için toprak, aynı zamanda tevazuun da sembolüdür. Veysel'in şiirinde bu fikri ifade eden bir mısra yoktur. Buna karşılık, Yunus da toprağın bereketlilik vasfını tanımakla beraber, maddeye bağlı olmadığı için, toprağın bağısladığı nimetler üzerinde ısrar etmez. Bu farkı iki köylü şair arasındaki çağ farkı ile açıklayabiliriz. Yunus 13. yüzyılın, Veysel ise 20. yüzyılın şairidir. Yukarıda da işaret ettiğimiz gibi, şehirde belli çevrelerle temas eden Veysel, çağının farkındadır (Cumhuriyet Devri Türk Şiiri, Başbakanlık Kültür Müs. Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Yayınları: 7. Sf. 370).

Afsar TİMÜÇİN : Aşık Veysel, elbette, silinmeye yüz tutan halk şiir geleneğimizin en ilgi çeken ustasıdır. Ne var ki, o da Karacaoğlan sonrası ozanlarının düştüğü yavanlıktan kurtaramadı kendini. Şiirlerinde yer yer Karacaoğlan etkilerine de rastlasak, Aşık Veysel içi boşalmış anlam kalıplarıyla öğüt veren bilgelik düşkününü bir ozan olmaktan öteye geçemiyor. Gene de günümüzün en büyük halk ozanıdır, belki zincirin son halkası (Cumhuriyet Gazetesi Sanat — Edebiyat eki, sayı: 4, Şubat 1971).

A. Kutsi TECER : Aşık Veysel, musikisini şiiri ile hamur haline getirmesini bilmiştir. Fakat iş bununla bitmiyor. Veysel gerek muskisinde gerek şiirinde hayatın kendisi kadar halis bir şahsiyet ortaya koymuştur. Onu bize bu derece cazip ve tesirli kılan da işte budur. Yoksa Veysel ne şiirin sınırlarını zorlamış, ne musikinin şahikalarını çiğneyip geçmiştir. Onda hayran olduğumuz, onda bizi büyüleyen taraf şahsiyetidir. (Türk Folklor Araştırmaları, Yıl: 3, cilt: 2, sayı: 35, Haziran 1952, Sf. 547).

Yaşar Kemal GÖĞCELİ : Köylülük en az dalgalanmalara uğramış bir tabakadır. Veysel şiirini yenilemiş, geleneği kırmıştır. O Karacaoğlan değildir, Pir Sultan da değildir. Onun şiiri yüzeyden geleneğe bağlıdır ama, içerik

olarak biçim olarak geleneği kırmıştır. Veysel ne kadar razı bir kişi görünürse de onun şiirinde zaman zaman, belki de çoğunlukla bir başkaldırma görebiliriz (Milliyet Sanat Dergisi, sayı 26, 30 Mart 1973, sf. 5).

Faruk K. TİMURTAŞ : O canlı dilden halk dilinden ayrılmamıştır. Aşık Veysel'in bir büyük tarafı da, aşırı cereyanlara kapılmamasıdır. . . . O, saz ve sözünün haysiyetini korumasını bilmiştir. Bir zümrenin değil, milletin şairi olması bu sebeptedir. Veysel milletin ve vatanın bütünlüğüne, birliğine inanan, bunu dile getiren bir âşıktır. (Tercüman Gazetesi, 6 Nisan 1973, sf. 2). T.F.A.

Ölümünün Yıldönümü'nde:

ÂŞIK VEYSEL "DOSTLAR SENİ UNUTUR MU?" GECEŞİ DÜZENLENDİ

Veysel'in akrabaları ve damadı Hüseyin Özer tarafından Âşığın ölümünün 1. yıldönümü vesilesiyle İstanbul, Beyoğlu Yeni Tepebaşı Gazinosu salonunda 23 Mart 1974 Cumartesi günü saat 20'de bir "Aşık Veysel Dostlar Seni Unutur mu Gecesi" düzenlenmiştir.

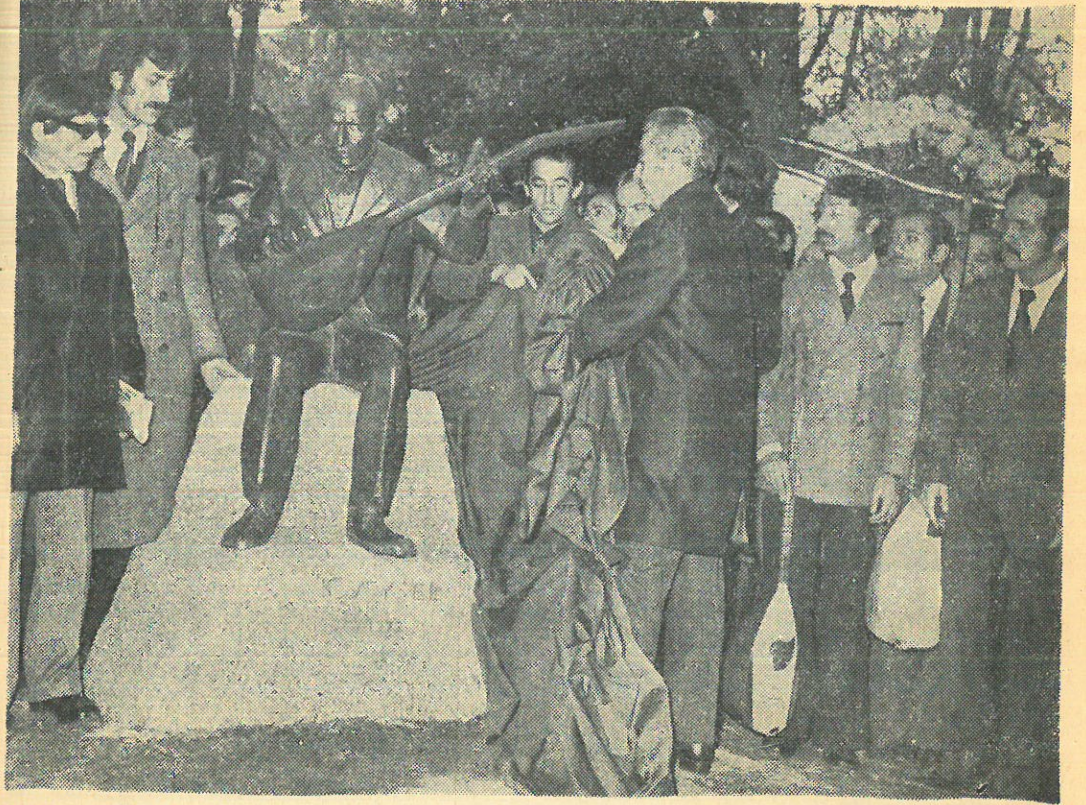
Geceye tanınmış halk türkülleri sanatçıları ile tanınmış âşıklar ve Veysel'i sevenler katılacaktır. Bu arada şair ve "Dostlar Beni Unutmasın" adlı Veysel'in hayatına ve şiirlerine ait kitabın yazarı Ümit Yaşar Oğuzcan ile şair Bekir Sıtkı Erdoğan, Veysel'in şiirleri, hayatı ve sanatı hakkında birer konuşma yapacaklardır. Gecenin programı sunuculuğunu Nejat Birdoğan üzerine almıştır. Bu arada Veysel'in şiirleri, türkülleri okunacak, Fikret Kızılok ta Âşığın sağlığında aranjmanına izin verdiği şiirlerinden oluşan düzenlemelerini sunacaktır.

Ayrıca, Ankara'da, Sivas'ta, Şarkışla'da ve Sivrialan'da da Âşığı anma törenleri düzenlenmiştir.

Veysel'in anılarını dile getirecek akra-
ba ve dostlarını, onu unutmadıklarından
dolayı kutlarız. T.F.A.

Veysel Baba'nın Ardından

Yazan : Muhsin DURUCAN

24 Kasım 1973 de Gülhane Parkı'nda dikilen Âşık Veysel heykeli açılış töreninde Âşıklar ve Vali N. Kemal Şentürk

Yaşamı boyunca çileler çeken ve hayatın pek tadını alamayan Âşık Veysel, ömür sürecini aşağıdaki şiiriyle dile getirmektedir:

*Genç yaşımda felek vurdu başıma
Aldırdım elimden iki gözümü
Yeni değmiş idim yedi yaşıma
Kayıp ettim baharımı - yazımı.*

*Bağlandım köşede kaldım bir zaman
Nice kimselere dedim elaman
On onbeş yaşıma girince heman
Yavaş yavaş düzen ettim sazımı.*

*Üçyüz onda gelmiş idim dünyaya
Cihana bakmadım ben kana kana
Kader böyle imiş çiçek bahana
Levhü kalem kara yazmış yazımı*

*Geçirdim ömrümü havayı heves
Derdim bir kimseye değildir kıyas
Her zaman her vakit kalbimde bu yas*

*Çarhı devran güldürmedi yüzümü
Bir vefasız zalim yare bağlandım
Tarih üçyüz otuz beşte evlendim
Sekiz sene birarada eğlendim
Zalim kâfir yetim koydu kuzumu.
Ele geniş, bana dünya dar oldu
Tahammülsüz günlüm bikarar oldu.
Günüm zindan gecelerim zâr oldu.
Kader ile bölemedim kozumu.*

*Veysel der, dünyaya ben niye geldim
Her zaman ağladım, ne zaman güldüm
Gönlüme teselli kendimde buldum
Sabır ile teskin ettim özümü...*

Sormuşlardı Veysel Babaya: "Usta sa-
zın iyisi nasıl olur?" Şöyle cevap vermişti:
"İyi saz dediğin, sapı gürgen, teknesi dut-
tan, döşü çamdan olur.." Ardından "Ya iyi
sazın iyi sözü nasıl olur? denilince bakır
rengi, kırışık yüzünde olgun bir tebessüm

dolaştı: "Sazı eline yakıştıran bilir." Cumhuriyetin Onuncu yılı kutlanacaktı ve Ankara'da büyük bir şölen vardı. İşte o günlerde Ankara'daki bir hana ayağında çarığı, sırtında sazı ve iki gözü de kör bir ozan gelmişti. Adını soranlara: "Veysel." diyordu. Köyünü, kentini soranlara: "Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı, Sivrialan köyündeyim. Anam beni koyun sağarken doğurmuş. Babam rençperden Karaca'ların Ahmet Efendidir. Anam da, babam da rahmetli oldu." Ve gözlerinin soranlara acı acı gülümsüyordu: "Yedi yaşında çiçek aldı götürdü. Sonra avunmak için bu sazı verdiler elim. Ben ona söyledim, o bana söyledi.."

*Uzun ince bir yoldayım
Gidiyorum gündüz gece
Bilmiyorum ne haldayım
Gidiyorum gündüz gece...*

Ama o gün kimse neyle geldiğini sormamıştı. Evet Veysel tam üç ayda yürüye yürüye arkadaşı İbrahim'in eşliğinde gelmişti Ankara'ya. Cumhuriyetin büyük şölenine, O günlere kadar tezeniyi sazının düşüne sadece köy kahvelerinde vuran Veysel, sesini tüm yurduna işte bu büyük şölende duyurdu. O günlerden sonra izin-den yürüdüğü ozanların yolunda coştı, coştı. Telli sazı kendisine has bir arkadaş oldu. Bu sırada şöyle bir vasiyette ve söyleyişte bulundu:

*Ben gidersem sazım sen kal dünyada
Gizli sırlarımı âşikâr etme
Lâl olsun dillerin, söyleme yâda
Gariip bülbül gibi ahızar etme
Gizli dertlerimi sana anlattım
Çalıştım sesimi, sesine kattım
Bebe gibi kollarımda yaylattım*

*Hayali hatır et beni unutm
Bahçede dut iken bilmezdim sazı
Bülbül konar mıydı dalına bazı
Hangi kuştan aldın sen bu avazı
Söyle doğrusunu gel inkâr etme.
Benim her derdime ortak sen oldun
Ağlarsam ağladım, gülersem güldüm
Sazım, bu sesleri turnadan m'aldın
Pence vurup sarı teli sızlatma.*

*Ay geçer, yıl geçer, uzarsa ara
Giyin kara libas, yaslan duvara
Yanımdan göğsünden açılır yara
Yar gelmezse yaraların elletme
Sen petek misâli, Veysel de arı
İnleşir beraber, yapardık bah
Ben bir insan oğlu, sen bir dut dalı
Ben babamı, sen ustamı unutm...*

Bir zamanlar Veysel Baba'ya mümkün olsa gözlerini açtırmak ister misin diye sormuşlar. Başımı iki yana sallıyarak "Hayır", demiş. "İçimde bir yuva kurdum. Onu yıkmak istemem. Açılırsa bu yuva dağılır. Boş ve işte o zaman sönük bir yaşamım olur. Hem ben görüyorum. Âşık, gözüyle değil, gönlüyle gören adamdır", demiştir. İşte Veysel Baba görmedi ama gönlünce hazzını duydu. Seyretmedi ama hissetti. Gözleri görmediği halde görenlerden daha fazla çalışan bir köy çocuğuydu. Sivrialan'da çorak topraklar üzerinde meyva bahçeleri kurmuştur. Ömrünün büyük bir kısmını toprakla savaş yaparak geçirmiştir. O okumadı ama okutmasını bildi. Tıpkı şairleri gibi. Onun gerçek dostu "Kara Toprak'tı":

*Her kim ki olursa bu sırta mazhar
Dünyaya bırakır ölmez bir eser
Gün gelir VEYSEL'i bağrına basar
Benim sadık yarım KARA TOPRAK'tır...*

Yıllık abonesi : 30,

altı aylık abonesi : 15
liradır.

Yurt dışı senelik abone :
\$ 5, £ 2, DM 12

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

Basilmayan yazılar
istenince geri gönderilir.

Dizgi ve baskı:

Halk Matbaası
İstanbul

Sahibi ve Genel Yayın Müdürü : İHSAN HİNÇER

Yazı İşlerini Fiilen İdare Eden Sorumlu Yönetmen :

BORA HİNÇER

Mektup ve havale için adres : Posta Kutusu : 46, Aksaray — İstanbul , Tel: 22 49 74

(TÜRK) HALK BİLGİSİ (FOLKLOR) DERNEĞİ'NİN YAYIN ORGANIDIR.

Veysel'e Ait Kitaplar, Yazılar ve Plâklar :

Âşık Veysel Bibliyografyası

Yazan : İhsan HİNÇER

ÂŞIK VEYSEL'E AİT KİTAPLAR

1 — Âşık Veysel Şatıroğlu: "DEYİŞLER". Halkevleri Genel Merkezi "Ülkü" dergisi yayını, 1944, Ankara.

2 — Âşık Veysel Şatıroğlu: "SAZIMDAN SESLER". I. ve II. baskı 1949, Ankara, 34 Sf. III. baskı 1950, İstanbul.

3 — Maarif Kitaphanesi: "ÂŞIK VEYSEL, Hayatı ve Şiirleri" I. baskı 1954, II. baskı 1958, III. baskı 1959, IV. baskı 1963, V. baskı 1966, VI. baskı 1968, VII. baskı 1971. İstanbul. 208 Sf. Halk Şairleri Serisi: 18.

4 — İbrahim Aslanoglu: "ÂŞIK VEYSEL". I. baskı 1964, II. baskı 1967, Sivas. 64 Sf. Ata Yayınları: 1.

VEYSEL GÖÇTÜ...

Bedri NOYAN (DEDEBABA)

Veysel göçtü, gam bürüdü
Rabbim! Rahmet kıl Veysel'e,
Er kulun sana yürüdü
Rabbim! Rahmet kıl Veysel'e,
Nûru parladı gönlünde,
Değildi dünyâ ününde
Bu gününde, son gününde
Rabbim! Rahmet kıl Veysel'e.
Halkın derdi onun derdi.
Türklüğe hizmet ederdi.
Hisâbını burda verdi
Rabbim! Rahmet kıl Veysel'e.
Hacı Bektâş'ın kuluydu,
Yolu Erenler yoluydu,
Geldi, giderken doluydu
Rabbim: Rahmet kıl Veysel'e.

Gönlü dolu biriydi o,
Türk halkı şâiriydi o,
Göçtü amma diriymi o
Rabbim! Rahmet kıl Veysel'e.
Kuş oldu katına uçtu,
Hak, Muhammed, Ali üçtü,
Nevrûz bayramında göçtü,
Rabbim! Rahmet kıl Veysel'e.

Âşık Noyan der ki yandım,
Ondan içtim, ondan kandım,
Onun yoluna inandım
Rabbim! Rahmet kıl Veysel'e.

Aydın, 21.3.1973

5 — Sefer Aytekin: "ÂŞIK VEYSEL". 1963, Ankara. 16 Sf. Emek Yayınları, Âşıklar Bahçesi: 3.

6 — Tahir Kutsi Makal: "ÂŞIK VEYSEL". I. baskı 1969, Tarla Dergisi yayını, II. baskı 1973, 248 sf. Ararat Yayınevi, İstanbul.

7 — Ümit Yaşar Oğuzcan: "ÂŞIK VEYSEL ŞATIROĞLU — DOSTLAR BENİ HATIRLASIN". I. baskı 1970, II. baskı 1971, III. baskı 1973, 286 sf., İstanbul. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Edebiyat Dizisi: 21, Ankara.

8 — Ümit Yaşar Oğuzcan : "ÂŞIK VEYSEL". Hayatı ve şiirleri. Millî Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları, Kültür Yayınları, No. 4868. 150 sf. 1972, İstanbul.

9 — Uluğ Turanhoğlu: "ÂŞIK VEYSEL ŞATIROĞLU". Oluş Yayınvevi, 1973, 80 sf, İstanbul.

10 — Adnan Binyazar : "UZUN INCE YOLDA ÂŞIK VEYSEL". Tel Yayınları, İnceleme Dizisi: 3. 172 sf., 1973, İstanbul.

11 — Milliyet Sanat Dergisi (Haftalık Milliyet Gazetesi eki), 30 Mart 1973, sayı 26: "BEN GİDERSEM SAZIM SEN KAL DÜNYADA". Özel Âşık Veysel sayısı.

12 — Sivas Folkloru (Aylık dergi), Mayıs 1973, 4. sayı: "ÂŞIK VEYSEL ÖZEL SAYISI". Sivas.

Bu eserlerden başka Veysel'in ölümü üzerine hemen bütün gazete ve dergilerin Mart — Nisan — Mayıs 1973 sayılarında geniş kapsamlı yazılar çıkmıştır. Bu arada Kelebek Gazetesi'nde Metin Soysal'ın 6 gün süren "Dostlar Beni Hatırlasın" (24—30 Mart 1973) ile yeni Konya Gz. de Selâhattin Arslan'ın (Mart—Nisan 1973) yazı dizisi, Çağrı, Yeditepe, Töre, Türk Dili, Varlık, Yeni Ufuklar, Türk Edebiyatı ve diğer dergilerde çeşitli yazılar yayınlanmıştır. Ayrıca Hürriyetin pazar günleri yayınlanan ilâvelerinde ve Gün Gazetesi'nde Veysel için yazılan yüzü aşkın şiir neşredilmiştir.

TFA'nda ÇIKAN VEYSEL'LE İLGİLİ YAZILAR :

İhsan Hınçer : Şarkışlalı Âşık Veysel Şatıroğlu. Röportaj, I. bölüm; yıl 2, cilt 1, Eylül 1950 sayı 14, sf. 216—217; II. bölüm, aynı yıl, aynı cilt, Ekim 1950, sayı 15, Sf. 237—239.

İhsan Hınçer: Jübilesi Münasebetiyle Aşık Veysel Şatıroğlu. Yıl 3, cilt 2, sayı 34, Mayıs 1952, sf. 529.

Ahmet Kutsi Tecer: 13 Mayıs 1952 tarihinde İstanbul'da Halk Bilgisi Derneği ile İstanbul Gazeteciler Cemiyeti adına İhsan Hınçer ile Yaşar Kemal'in birlikte düzenlediği "Aşık Veysel Jübilesi ve Tecer'in yaptığı konuşma". TFA, yıl 3, cilt 2, sayı 35, Haziran 1952, Sf. 546-548.

Şemsi Yastıman: Pir Üstad Geldi (şiir). TFA, yıl 3, cilt 2, sayı 35, Haziran 1952, sf. 550.

M. Adil Özder: Konya'da Yapılan İkinci Aşıklar Bayramı. Yıl 19, cilt 11, sayı 221-222-223, Sf. 4610-4612, 4639-4641, 4658-4659.

Saim Açıkgöz: Aşık Veysel, Şiirleri ve Dostlar Beni Hatırlasın. TFA, yıl 22, cilt 13, sayı 260, sf. 5908-5910.

T.F.A. : Aşık Veysel Şatıroğlu Özel Sayımız. Ölümü üzerine. Yıl 24, cilt 14, sayı 286, sf. 6633.

T.F.A. : Aşık Veysel'in Heykeli Gülhane Parkı'nda Açıldı. TFA, yıl 25, cilt 15, sayı 294, Ocak 1974, sf. 6866.

ÂŞIK VEYSEL'İN PLÂKLARI'NA AİT LİSTE

GRUNBERG PLÂK GURB. (COLUMBIA)
TSX 505 No. Long Play, 33 Devir:

- 1 — Aşık Veysel'in hayatı I. kısım,
- 2 — Aşık Veysel'in hayatı, II. kısım,
- 3 — Bülbül,
- 4 — Yıldız,
- 5 — Atatürk'e ağıt, I. kısım,
- 6 — Atatürk'e ağıt, II. kısım,
- 7 — Çiçekler.

- 1 — Toprak, I. kısım,
- 2 — Toprak, II. kısım,
- 3 — Kahpe felek,
- 4 — Yüce dağ başında kar var buzunan,
- 5 — Kâtip (Sivas illerinde),
- 6 — Yeni bülbül,
- 7 — Keklik.

GRUNBERG PLÂK GRUBU (BALET)
BN — 147a No. Plâk, 45 Devir :

- 1 — Uzun İnce bir yoldayım,
  - 2 — Gönül sana nasihatim.
- GRAMOFON LTD. ŞTİ (EMİ — COLUMBIA — GRUNBERG GURB.)
RT 893 No. Plâk, 45 Devir :
- 1 — Aşık Veysel'in hayatı I. kısım,
  - 2 — Aşık Veysel'in hayatı II. kısım.

RT, 17572 No. Plâk, 45 Devir :

1 — Atatürk'ün ağıdı, I. kısım,

2 — Atatürk'ün ağıdı, II. kısım.

RT 17985 No. Plâk, 45 Devir :

- 1 — Ben ölürsem sazım sen kal dünyada,
- 2 — Kahpe felek.

RT 894 No. Plâk, 45 Devir :

- 1 — Toprak, I. kısım,
- 2 — Toprak, II. kısım.

DİSKOTÜR PLÂKLARI

DTLP — 10002 No. Long Play 33 Devir :

- 1 — Birlik Destanı,
- 2 — Beni hor görme kardeşim,
- 3 — Küçük dünyam,
- 4 — Güzelliğin on par'etmez,
- 5 — Anlatamam derdimi dertsiz insana,
- 6 — Dostlar beni hatırlasın.

- 1 — Sazıma, 2 — Bir seher vaktinde,
- 3 — Sen varsın orda,
- 4 — Sen bir ceylan olsan, ben de bir avcı,
- 5 — Murat, 6 — Esti bahar yeli,
- 7 — Bir ulu ağaçtan bir yaprak düşse.

DT — 5028 No. Plâk, 45 Devir :

- 1 — Anam, 2 — Mektup
- DT — 5107 No. Plâk 45 devir :
- 1 — Sazıma, 2 — Sen bir ceylan olsan,
  - 3 — Güzelliğin on par'etmez.

DT — 5109 No. Plâk 45 devir :

- 1 — Birlik destanı, 2 — Benihor görme kardeşim, 3 — Anlatamam derdimi dertsiz insana.

DT — 5110 No. Plâk, 45 devir:

- 1 — Bir ulu ağaçtan bir yaprak düşse,
- 2 — Küçük dünyam.

DT — 5112 No. Plâk, 45 devir :

- 1 — Dostlar beni hatırlasın,
- 2 — Bir seher vaktinde.

MELODİ PLÂK GRUBU

LP-105 No. Plâk Long Play, 33 Devir :

- 1 — Aşık Veysel'in biyografisi — Güzelliğin on par'etmez,
- 2 — Mecnunum Leylâmı gördüm — Uzun ince bir yoldayım,
- 3 — Sen bir ceylan olsan ben de bir avcı,
- 4 — Gel ey talip bu bir esrarı haktır,
- 5 — Bülbül eylene burda kalırsan — Bülbülün donları sarı.

- 1 — Nasreddin Hoca'dan saza dair — Sazıma,
- 2 — Çiçekler — Toprak,
- 3 — Pir Sultan Abdal'dan türkü,
- 4 — Bizim eller yaylasına yürümüş — Kâtip arzuhalim yaz yâre böyle,
- 5 — Gönül sana nasihatim — Hiç bir türlü bulamadım ben beni.

EN KÜÇÜK
TASARRUFLARINIZA,
BÜYÜK
TASARRUFLARINIZ
GİBİ DEĞER
VEREN BANKA

AKBANK

(Folklor : 30)

1868...1974

ASIRLIK TECRÜBE
ARADIĞINIZ EMNİYET
ZENGİN İKRAMİYE
SOSYAL HİZMET

ASIRLIK TASARRUF BANKASI

EMNİYET
SANDIĞI

(Basın : 60025 — 31)

TFLEWAMUDOGCCBNJEHXSRPQMNHE
CCOCOCOCOCOCOCOCOCOCOC

WMQXHKBAUSE

ADTFUNHG

MZKBYE

NBIDO

AI BB

BANKANIZI
SEÇTİNİZ Mİ ?

demek ki
görüşünüz
kuvvetli...

TÜRK TİCARET BANKASI

EDİRNE'den KARS'a kadar yurdun her köşesinde hizmetinizde

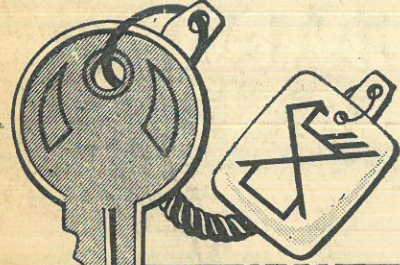

Sansız.
Başarımız
ve istikbalimiz,
Türkiye Vakıflar
Bankasında
açtıracağımız
hesapla
Gerçekleşir.

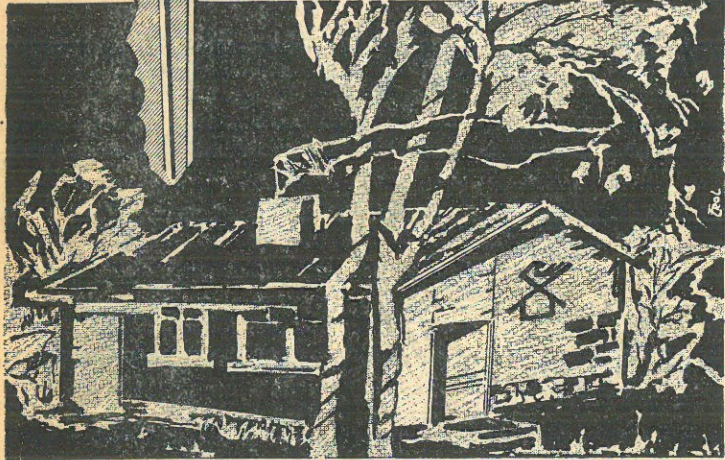

TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI

(Basın : 20224 — 6148 — 33)

(Basın : 60109 — 54)

evinizin bankası — herkesin bankası

**TÜRKİYE
EMLAK KREDİ BANKASI**

**LOKMAN MÜSTAHZARI
HALK SAĞLIĞI
HİZMETİNDE**

Ekza - 9 Eczema merhemi
Algo - Tablet Ağrı hapi
Lokman - Tablet Ağrı hapi
Algopirin Analjezik tablet
Algo - Tablet 4 tabletlük
Moruvit - Vitamine Kuvvet
şurubu
Kina - Kola İştah şurubu
Anamur Burun ve göz dam-
lası
Meprol Tablet Sinir hapi
Sollargen Granüle Eczema -
kaşını
Sel de Gastrin Granüle Mi-
de tozu
Gastro Goutes Mide damlası
Gastroguanil İshal kesici
tablet
Metegastrin Mide tozu
Derivit Yara ve yanık mer-
hemi.
Deriseptol Yara ve göbek
tozu
Dover Tablet Öksürük ve
bronşite
Metekodin Öksürük hapi
Metekodin Öksürük şurubu
Algo - Liniment Ağrı
Algo - Wax Ağrı merhemi
Algo - Wax Vazo Grip ve
ağrılarda
Algo - Wax Nazal Nezle
merhemi
Ma-ka-ta Basur merhemi
Cuti - Cura Cilt losyonu
Pedi - Cura Ayak banyosu
Pilo - Cura Saç ilacı
Lokman Kase 100 lük ağrı
kesici
Panason (20 Gr. paket)
Sağlık çayı
Panason (50 Gr. alüminyum
kutulu)
Lokman Çayı Afiyet çayı
Dr. Krom Diş patı
(Folklor : 35)

**TÜRKİYE
GARANTİ BANKASI A. Ş.**

KURULUŞ : 1946

YURT İÇİNDE

228 ŞUBE

Zengin Para İkramiyeleri

**TÜRKİYE
GARANTİ BANKASI**

(Yeni Ajans : 37)

(Folklor : 36)

**HOS
BAG**

**SARAP
SANAYİNDE
KALİTE ve NEFASET
ÖRNEĞİNİ YİNE
TEKEL
SUNAR**

(Basın : 09617 — 38)

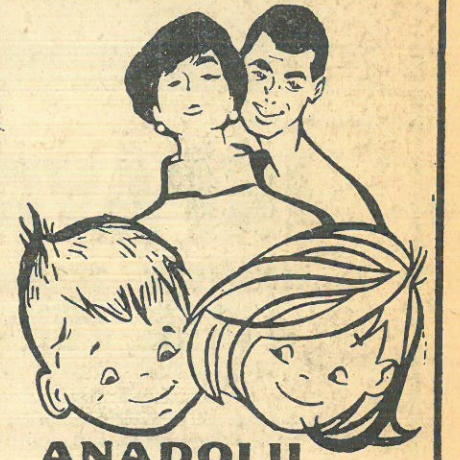
**çantanızda
daima
OPON
bulundurunuz...**

OPON, bas, dis,
sinir, romatizma,
lumbago ve soğuk
algınlıktan
ileri gelen
ağrıları keser
OPON, bayanların
muayyen
zamanlardaki
sancılarında
faydalıdır
OPON, günde
6 tablet alınabilir

(Yeni Ajans : 37)

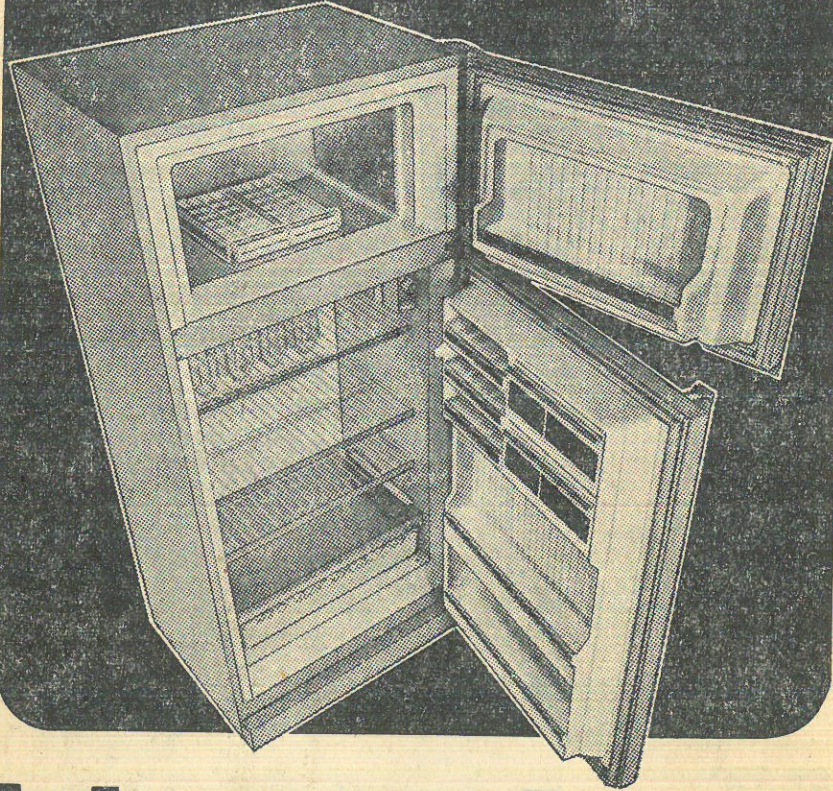

**ANADOLU
BANKASI**
SİZİN EŞİNİZİN
ÇOCUKLARINIZIN
kısacası
AİLENİZİN BANKASIDIR

(Folklor : 39)

ARÇELİK dupleks

İKİ AYRI SOĞUTMA TEK MOTORLA

Arçelik Duplex'te, normal bir buzdolabı olan alt bölme için gerekli soğutmayı da üstteki "derin dondurucu" bölme için gerekli o müthiş soğutmayı da tek motor sağlar. Böylece, daha az elektrik sarfiyatı ve daha az arızalanma ihtimaliyle daha masrafsızdır

Arçelik Duplex. Daha sessizdir. Tek motorlu Arçelik Duplex'te yiyeceklere içeceklere ayrılan yer daha büyüktür. İki ayrı soğutma tek motorla! İki kapılı buzdolabı yapımında bütün dünyada uygulanan sistem budur. Yurdumuzda yalnız Arçelik Duplex'te!

Genel Satıcıları:
BEKO TİCARET A.Ş.
Tel.: 49 00 39
BURLA BİRADERLER ve Şa.
Tel.: 45 52 00

kalitede öncü... fiyatla ölçü

(Yeni Ajanlar : 805 - 40)

17 Temmuz 1974

Devlet Nüshası

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

NİSAN 1974

İÇİNDEKİLER :

Halı	Doç. Dr. M. Kemal ÖZERGİN
Ortaçağ'da Türk ve Moğol Şamanizmi	John Andrew BOYLE - O. Ş. GÖKYAY
Kitaplar Arasında: "Dedem Korkut'un Kitabı"	Ceyhun Atuf KANSU
Akbaba Köyü'nde Halk Tedavi Usulleri	Selçuk AYTAZ
Folkloreu Ziya Gökalp —I—	Hikmet DİZDAROĞLU
T. Halk Müziği Araştırması ve Halûk Tarcan'ın Cevabı —2—	T.F.A.
Konya ve Tokat Beddua'ları	Dr. Saim SAKAOĞLU
Sihirli Kaval Çalıcısı Sadık Karadeniz Öldü	İsmet BARLOK
Karacaoğlan ve Tahir Kutsi	Aydil EROL
Dr. Saim Sakaoğlu İncelemeler Amerika'ya Gitti	T.F.A.
Ass. Ensar Aslan Doktora Tezini Verdi	T.F.A.
Dergimizin Fıatı ve Abonelerimiz	T.F.A.

BİZE GELEN KİTAPLAR

SAYI: 297

KURUŞ: 250

İSTANBUL'DA AYDA BİR DEFA ÇIKAR HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

